

CAP A L'ABOLICIÓ DE LES ARMES NUCLEARS

Fundació per la Pau

CAP A L'ABOLICIÓ DE LES ARMES NUCLEARS

Fundació per la Pau

ÍNDIX

0. PRESENTACIÓ p. 5

1. CAMPANYA INTERNACIONAL PER L'ABOLICIÓ DE LES ARMES NUCLEARS (ICAN) p. 7

2. LA CONFERÈNCIA DE REVISIÓ DEL TRACTAT DE NO-PROLIFERACIÓ, 2010: APORTACIONS p. 25

Tim Wright p. 26

S'intensifica l'impuls a favor de l'abolició nuclear

Jody Williams p. 32

Per què podem i hem d'abolir les armes nuclears ara

Tim Wright p. 38

Campanya a favor d'una convenció sobre armes nuclears

Desmond Tutu p. 42

Ha arribat l'hora que els governs aboleixin les armes nuclears

Rebecca Johnson p. 44

Veure-hi a través de la boira per arribar a dalt de tot

Tim Wright p. 51

Funcionament d'una convenció sobre armes nuclears

3. DEU ARGUMENTS A FAVOR D'UNA CONVENCIÓ SOBRE ARMES NUCLEARS p. 54

CAP A L'ABOLICIÓ DE LES ARMES NUCLEARS

Fundació per la Pau

PRESENTACIÓ

Per responsabilitat, avancem cap a la prohibició de les armes nuclears

---

Durant anys, bàsicament la segona meitat el Segle XX, totes les preocupacions en matèria d'armamentisme es van centrar en les armes nuclears. Documents, propostes, iniciatives i campanyes diverses, reclamaven un major control o un progressiu desarmament d'aquest tipus d'armes. Un esforç, val a dir, saldat amb poc èxit: un Tractat de No-Proliferació Nuclear (TNP) poc ambiciós en els seus inicis i irresponsablement gestionat per part de les potències nuclears.

La fi de la Guerra Freda, però, va fer ben evident que malgrat la brutal perillositat de les armes nuclears, la violència que matava persones i comunitats senceres en els nombrosos conflictes armats existents no estava protagonitzada per armes sofisticades o pesades. No. Fonamentalment, les morts de tots aquests conflictes eren fruit de l'ús d'armes lleugeres i petites.

Així, els darrers 20 anys hem vist com s'ampliava el focus de preocupació i ha avançat la convicció que un món més segur passava pel control de les armes curtes i lleugeres. Uns anys, també cal dir-ho, molt més fructífers que els anteriors: només cal veure els èxits viscuts amb la consecució dels tractats contra les mines i les bombes de dispersió.

Tot això ha estat importantíssim i des de la *Fundació per la Pau* hi hem posat la nostra petita part perquè sigui possible. I continuarem fent-ho, amb la perspec-

tiva d'un tractat mundial que reguli el comerç d'armes.

Però, malgrat tot, no podem oblidar-nos de la greu amenaça que encara suposa l'existència de les armes nuclears. Tot i els successius –i sempre limitats– acords de desarmament entre les dues principals potències, cal dir que amb la potència de les armes nuclears encara avui emmagatzemades seria possible destruir el planeta diverses vegades.

Els nous vents i discursos que va aportar Obama a la presidència nord-americana han permès reactivar una mica el debat i generar un nou dinamisme en l'àmbit de la discussió sobre les armes nuclears. Un dinamisme que la societat civil ha sabut aprofitar, creant nous instruments, aportant noves propostes i impulsant noves iniciatives.

Entre aquestes, una idea poderosa: les armes pesades i de destrucció massiva poden aprendre de les petites. Si els acords contra les mines i les bombes de dispersió han estat un èxit, perquè no, més enllà de continuar amb el procés del TNP, avancem amb ambició cap a una convenció de prohibició de les armes nuclears?

Per això, en aquest documet que us presentem, hem volgut recollir diversos materials de la Campanya Internacional per l'Abolició de les Armes Nuclears (ICAN), una campanya que fa uns anys ha engegat amb força. Una primera part situa el problema i presenta la campanya

i una segona ofereix un recull de valoracions al voltant de la celebració de la Conferència de Revisió del TNP que es va celebrar el passat mes de Maig de 2010 a la ciutat de Nova York.

Tot i que el nostre país no és una potència nuclear, això no vol dir que no hi estiguem vinculats: primer, perquè sempre en podem rebre o patir les conseqüències però, sobretot, perquè podem contribuir positivament a fer més gran el clam mundial a favor d'un món lliure d'armes nuclears.

Per salut, per decència, per sentit comú, per racionalitat, per seguretat, per protecció de la humanitat, per estalvi econòmic, i pel record dels centenars de milers de persones que han patit els efectes de les bombes i de les nombroses proves nuclears realitzades, aquestes armes no poden tenir lloc en un món que es vol civilitzat, democràtic i humà.

Jordi Armadans

Director de la *Fundació per la Pau*

1

**CAMPANYA INTERNACIONAL PER L'ABOLICIÓ DE LES
ARMES NUCLEARS (ICAN)**

PER QUÈ LA ICAN, PER QUÈ ARA?

Dençà dels bombardejos atòmics d'Hiroshima i Nagasaki el 1945, gent de tot el món ha defensat la necessitat de posar fi a l'era nuclear. Tenim davant nostre la millor oportunitat per fer realitat la nostra visió d'un futur sense armes nuclears. La Campanya Internacional per l'Abolició de les Armes Nuclears (ICAN) és un moviment popular amb presència a més de seixanta nacions que exigeix un tractat per prohibir aquestes armes d'una manera definitiva.

Malgrat que la guerra freda ja va acabar, encara hi ha més de 20.000 armes nuclears a tot el planeta que representen l'amenaça immediata més gran per al futur de la civilització. El risc que proliferin i s'utilitzin augmenta en un món que cada vegada presenta més tensions al voltant del clima i els recursos. No obs-

tant això, el suport a l'abolició nuclear mai no havia estat tan sòlid: dues tercers parts de les nacions exigeixen un tractat que aboleixi les armes nuclears a les Nacions Unides, i la major part de la població mundial, també dels països que disposen d'armes nuclears, avalen la visió d'un món sense armes nuclears.

EL PLA D'ACCIÓ

L'objectiu de la ICAN és estimular el suport de la societat i els governs per iniciar sense més dilació les negociacions sobre un tractat d'abolició de les armes nuclears. Reunirem les organitzacions humanitàries, ecologistes, pro drets humans i de desenvolupament per aprofitar aquesta oportunitat històrica d'aconseguir un món sense armes nuclears. L'abolició nuclear no és un somni llunyà, sinó una necessitat urgent. Junts podem fer que sigui realitat.

1995-2006

■ Els experts preparen l'esborrany d'un tractat model per prohibir i eliminar totes les armes nuclears.

■ Els defensors d'aquesta causa comencen a posar les bases per a les negociacions sobre aquest tractat.

2007

■ La ICAN es posa en marxa a tot el món per crear un corrent de suport a l'abolició.

■ Costa Rica i Malàisia presenten el nou tractat model davant les Nacions Unides.

PARTIDARIS DE LA ICAN

- DESMOND TUTU** Líder antiapartheid
- JODY WILLIAMS** Guanyadora del premi Nobel de la pau
- TUFACE IDIBIA** Cantant de hip-hop nigerià
- HANS BLIX** Exinspector d'armament de l'ONU
- DALAI-LAMA** Dirigent espiritual del Tibet
- HERBIE HANCOCK** Músic de jazz americà
- TADATOSHI AKIBA** Alcalde d'Hiroshima

«Amb el vostre suport, la ICAN recorrerà tot el camí fins a l'eliminació de totes les armes nuclears.»

DESMOND TUTU

2008

- Organitzacions de més de seixanta nacions defensen l'objectiu de la ICAN de prohibir les armes nuclears.
- El secretari general de l'ONU, Ban Ki-moon (pàgina 8), se suma a la crida a favor d'un tractat d'abolició.

2009

- Guardonats amb el premi Nobel de la pau, músics i llegendes de l'esport s'uneixen a la campanya.
- La ICAN posa en marxa una iniciativa mundial per incrementar el suport dels governs a l'abolició.

2010

- Més de 130 nacions exigeixen una convenció en una revisió del Tractat de No Proliferació.
- La ICAN posa en marxa Million Pleas per crear el missatge en vídeo més gran del món.

EL PROBLEMA

Nou països posseeixen junts més de 20.000 armes nuclears. Els Estats Units i Rússia mantenen aproximadament 2.000 de les seves armes nuclears en estat de màxima alerta, és a dir, preparades per ser llançades al cap de pocs minuts un cop donada l'ordre. La majoria són molt més potents que les bombes llançades sobre el Japó el 1945.

L'única garantia contra la proliferació i l'ús futur de les armes nuclears és eliminar-les ara.

Un sol cap nuclear, si es detona en una gran ciutat, pot matar milions de persones. El fracàs de les potències nuclears per desarmar-se ha agreujat el risc que altres països o terroristes adquireixin armes nuclears. Com més dits puguin prémer el botó, més perillós serà el món. L'única garantia contra la proliferació i l'ús futur de les armes nuclears és eliminar-les.

Els dirigents d'algunes de les nacions que posseeixen armes nuclears han expressat recentment la seva visió d'un món sense armes nuclears. No obstant això, tots ells continuen invertint milers de milions de dòlars en la modernització de les seves armes nuclears, diners que podrien destinar a l'atenció sanitària, l'educació i altres serveis fonamentals.

No han estat capaços d'elaborar un pla detallat per eliminar els seus arsenals.

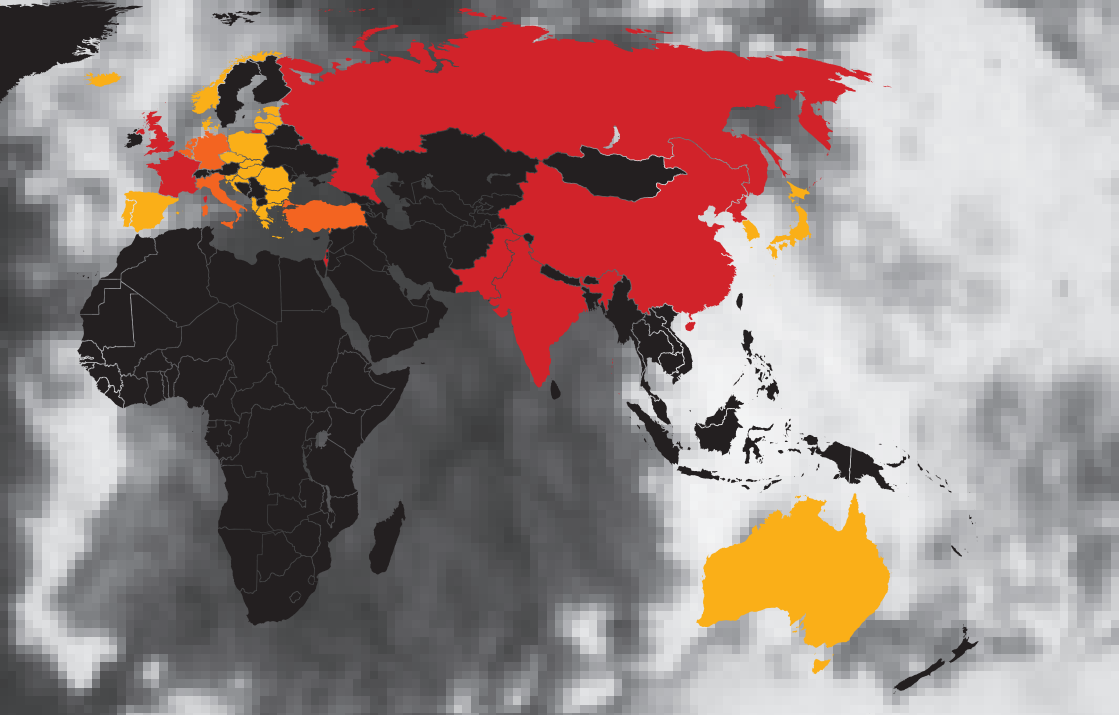
EL PROBLEMA GENERAL

Cinc nacions europees allotgen en el seu territori armes nuclears dels Estats Units com a part d'un acord de compartició nuclear de l'OTAN: Alemanya, Bèlgica, Itàlia, els Països Baixos i Turquia. Vint-i-tres nacions més afirmen comptar amb la seguretat que ofereixen les armes nuclears dels Estats Units.

Actualment més de quaranta nacions disposen d'energia nuclear o reactors de recerca nuclear capaços de produir armes nuclears. La divulgació dels coneixements nuclears ha incrementat el risc que més nacions desenvolupin la bomba.

Moltes comunitats continuen patint arreu del món els efectes que les proves nuclears i l'extracció d'urani tenen sobre la salut i el medi ambient.

POSSEIXEN ARMES NUCLEARS

Estats Units	França	Índia
Rússia	Xina	Pakistan
Gran Bretanya	Israel	Corea del Nord

ALLOTGEN ARMES NUCLEARS

Alemanya	Itàlia	Turquia
Bèlgica	Països Baixos	

FORMEN PART D'ALIANCES NUCLEARS

Albània	Eslovènia	Lituània
Austràlia	Espanya	Luxemburg
Bulgària	Estònia	Noruega
Canadà	Grècia	Polònia
Corea del Sud	Hongria	Portugal
Croàcia	Islàndia	Rep. Txeca
Dinamarca	Japó	Romania
Eslovàquia	Letònia	

EN XIFRES

22.600

Xifra estimada
d'armes nuclears al
món

Estats Units	9.600
Rússia	12.000
G. Bretanya	225
França	300
Xina	240
Índia	60-80
Pakistan	70-90
Israel	80
Corea N	<10

Font: SIPRI 2010

LA SOLUCIÓ

Hem d'aprofitar el nou suport polític a l'abolició nuclear i exigir als governs que negociïn una convenció sobre armes nuclears, és a dir, un tractat ampli que les prohibeixi i les elimini. Les enquestes d'opinió indiquen que una majoria de la població mundial avala aquesta petició. El nostre repte és transformar el ferm desig públic de més seguretat en una actuació real per part dels governs.

Una convenció sobre armes nuclears prohibiria les armes nuclears i els materials bàsics utilitzats per crear-les. L'aplicació de sancions severes serviria per prevenir i impedir que els governs adquirissin dispositius nuclears o viollessin la prohibició fonamental sobre la seva utilització.

“ L'actual enfocament gradual del desarmament nuclear ha resultat insatisfactori.”

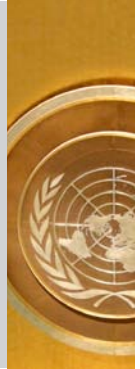
Totes les nacions amb armes nuclears haurien de desmantellar els seus arsenals nuclears d'acord amb les mesures acordades i es crearia un sistema internacional de vigilància per verificar-ne el compliment.

QUANTES NACIONS ESTAN A FAVOR D'UNA CONVENCIÓ SOBRE ARMES NUCLEARS?

140 A FAVOR

22 POC ENTUSIASTES

30 ESCÈPTIQUES

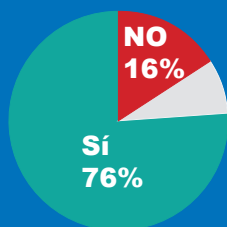
PER QUÈ ÉS NECESSÀRIA?

La convenció sobre armes nuclears es basaria en el Tractat de No-Proliferació d'Armes Nuclears (TNP), que malgrat els successius intents per millorar-lo continua sense disposar dels mecanismes eficaços necessaris per aconseguir i mantenir un món sense armes nuclears.

Quatre dècades després de l'entrada en vigor del TNP, segueix sense aplicar-se un procés integral per aconseguir l'abolició de les armes nuclears. L'actual enfocament gradual del desarmament nuclear ha resultat insatisfactori. Davant l'augment de les amenaces de proliferació i la reiterada negativa de les potències nuclears a desarmar-se, ha arribat l'hora de buscar un nou camí amb un full de ruta clar. Les armes nuclears s'han de declarar il·legals, tal com s'ha fet amb altres categories d'armes inhumanes.

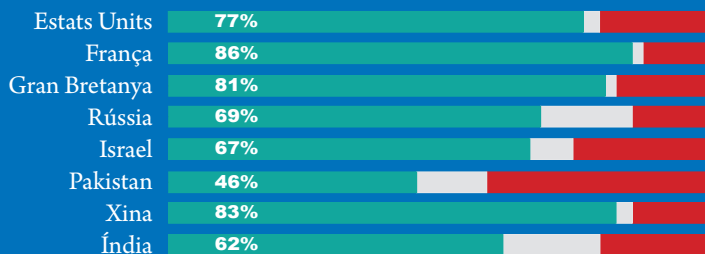
PER QUÈ UNA CONVENCIÓ?

- 1** Hi ha una necessitat política urgent i una oportunitat d'impulsar un tractat d'abolició nuclear.
- 2** Una convenció reduirà els perills nuclears en prohibir la utilització, el desplegament i la possessió d'armes nuclears.
- 3** Un tractat d'abolició compta amb el suport de dues tercers parts dels governs i de ciutadans de tot el món.
- 4** Una convenció reforçarà les lleis existents que impedeixen la proliferació d'armes nuclears i alhora possibilitarà el desarmament.
- 5** Una convenció implicarà les nacions que estan fora del Tractat de No-Proliferació i establirà les mateixes obligacions.
- 6** La preparació d'una convenció unirà els defensors de la no-prolifерació i el desarmament i afavorirà les mesures a curt termini.
- 7** Una convenció reconeixerà jurídicament que qualsevol utilització d'armes nuclears suposa un crim contra la humanitat.
- 8** Una convenció permetrà a les nacions que posseeixen armes nuclears eliminar els seus arsenals amb rapidesa, seguretat i protecció.
- 9** Una convenció ajudarà a fomentar la confiança entre nacions en establir sistemes eficaços per verificar-ne el compliment.
- 10** Els governs han prohibit altres armes inhumanes: ha arribat el moment d'un tractat per eliminar les armes nuclears.

MITJANA GLOBAL

SUPORT PÚBLIC MUNDIAL A UNA CONVENCIÓ

HIROSHIMA, 1945

«Les armes nuclears són les de més poder destructiu, ocasionen un sofriment humà indescriptible, els seus efectes són incontrolables en l'espai i el temps, creen riscos d'escalada i són una amenaça per al medi ambient, per a les generacions futures i, en realitat, per a la supervivència de la humanitat.»

**COMITÈ INTERNACIONAL
DE LA CREU ROJA, 2010**

1 L'ARGUMENT HUMANITARI

Les armes nuclears són les de major capacitat destructiva. Una sola bomba nuclear llançada sobre una gran ciutat podria matar milions de persones. En cas que es produís un atac nuclear, les infraestructures mèdiques quedarien destruïdes i no seria possible donar una resposta humanitària eficaç. Els efectes persistents de la radiació sobre els éssers humans provocarien sofriment i mort molts anys després de l'explosió inicial. Els qui visquessin als voltants i sobrevisquessin a l'explosió patirien episodis extrems de deshidratació i diarrea, així com infeccions potencialment mortals i hemorràgies greus. També presentarien un augment significatiu del risc de

desenvolupar càncers i transmetre danys genètics a les generacions futures.

DRET INTERNACIONAL

Qualsevol ús d'armes nuclears suposaria una greu violació del dret internacional humanitari, que prohibeix l'ús d'armes que són incapaces de distingir entre civils i combatents. Per impedir-ne la utilització futura cal que les nacions compleixin les obligacions existents per il·legalitzar i eliminar les armes nuclears mitjançant un tractat ampli.

EFFECTES D'UNA BOMBA NUCLEAR

Radi de 3 km

Una bola de foc radioactiva més calenta que el sol i amb una força de 100.000 tones de trinitrotoluenà mata i volatilitza tothom.

Radi de 5 km

La gran majoria de la població mor ràpidament per les lesions causades per l'explosió, l'asfíxia o les malalties agudes per radiacions.

Radi de 10 km

Aproximadament la meitat mor pels traumatismes i les cremades. Molts sucumbeixen poc després pel foc i la radiació. L'atenció mèdica és inexistent.

Radi de 80 km

La pluja radioactiva s'estén. Amb el temps, milers de persones moren de càncers, malalties per radiacions i fam nuclear.

LES VÍCTIMES

Els bombardejos d'Hiroshima i Nagasaki el 1945 van matar més de 210.000 persones en els mesos següents a les explosions i les malformacions congènites i el càncer van causar la pèrdua de milers de vides més. La població afectada per l'extracció d'urani i les proves nuclears també ha sofert malalties greus d'origen nuclear i problemes congènits.

2 L'ARGUMENT DE LA SEURETAT

Les armes nuclears suposen una amenaça directa i constant a la població a tot el món. Lluny de mantenir la pau, engendren la desconfiança entre les nacions. Cada vegada són més els dirigents que accepten el raonament que hem d'abolir les armes nuclears per tal que no es tornin a utilitzar. Aquests instruments de terror no tenen justificació militar ni estratègica i no serveixen per solucionar cap de les amenaces actuals a la seguretat, com ara el terrorisme, el canvi climàtic, la pobresa extrema, la superpoblació i les malalties.

EL FOMENT DE LA PROLIFERACIÓ

L'existència continuada de les armes nuclears en fomenta la proliferació. La capacitat nuclear de la Xina va impulsar l'Índia a tenir armes nuclears, la qual cosa va provocar el mateix moviment al Pakistan, amb l'ajuda xinesa. Com més valor donen a les armes nuclears potències com ara la Gran Bretanya, França i Rússia, més desitjables semblen a dictadors i estats desestructurats. Només quan quedi clar que les armes nuclears no són útils per a la seguretat i no tenen poder simbòlic, deixaran de ser objectes de desig.

MITE

Està bé que alguns països posseeixin armes nuclears

És improbable que es tornin a utilitzar armes nuclears

Les armes nuclears són un mitjà de dissuasió útil

Les armes nuclears es poden utilitzar legítimament

REALITAT

Quan es tracta amb armes nuclears, no existeixen bones mans. Mentre un país en tingui, altres en voldran i el món es trobarà en una situació precària.

Si no eliminem totes les armes nuclears, gairebé amb tota seguretat es tornaran a utilitzar, ja sigui de manera intencionada o accidental, i les conseqüències seran catastròfiques i perduraran molts anys.

Les armes nuclears no exerceixen cap efecte de dissuasió sobre els terroristes. Les nacions amb armes nuclears són en realitat més vulnerables als atacs preventius i als objectius terroristes que els països que no en tenen.

Qualsevol utilització d'aquestes armes suposaria una violació del dret internacional humanitari perquè mataria civils de manera indiscriminada, provocaria danys a llarg termini sobre la salut i el medi ambient i seria desproporcionat en relació amb l'amenaça percebuda.

MENTALITAT ANTIQUADA

Tot i que des de la fi de la guerra freda s'han desmantellat més de 40.000 armes nuclears, les raons per mantenir-les són pràcticament les mateixes. Les nacions encara s'aferren a la idea errònia de la «dissuasió nuclear», quan és evident que les armes nuclears només provoquen inseguretats nacional i mundial.

ÚS ACCIDENTAL

Existeixen desenes d'exemples documentats en què gairebé s'han arribat a utilitzar armes nuclears com a conseqüència d'un error de càlcul o per accident. S'han donat casos de col·lisions de submarins nuclears i de míssils amb càrrega nuclear que s'han disparat en sitges d'emmagatzematge. Si hi ha milers d'armes en estat d'alerta, el risc d'un ús no intencionat és alarment alt.

“És possible que el canvi climàtic sigui la qüestió de política mundial que més ha cridat l’atenció en l’última dècada, però el problema de les armes nuclears és tant o més greu, i sens dubte més immediat pel que fa al seu impacte potencial.”

COMISSIÓ INTERNACIONAL SOBRE LA NO-PROLIFERACIÓ I EL DESARMAMENT NUCLEARS, 2009

3 L'ARGUMENT AMBIENTAL

Les armes nuclears són els únics dispositius que s'hagin creat mai amb capacitat per destruir la vida a la Terra. N'hi ha prou amb menys d'un 0,1% del rendiment explosiu de l'actual arsenal nuclear mundial per provocar la devastació de l'agricultura i la generalització de la fam.

Els recents estudis duts a terme per climatòlegs demostren que fins i tot en una guerra nuclear regional en què s'utilitzessin cent bombes com la d'Hiroshima —una petita fracció de l'arsenal mundial— hi hauria desenes de milions de morts immediates i es produiria una alteració climàtica mundial sense precedents.

Una guerra lliurada amb més de mil armes nuclears deixaria inhabitable el planeta. Aquestes realitats desoladores haurien de tenir una influència profunda sobre les polítiques nuclears.

LA FAM NUCLEAR

El fum i la pols originats per menys d'un centenar d'explosions nuclears provocarien una caiguda brusca de les temperatures i de la precipitació a tot el planeta i impediria que fins a un 10% de la llum del sol arribés a la superfície de la Terra. El refredament mundial sobtat escurçaria les temporades de cultiu, fet que amenaçaria l'agricultura arreu del món. Probablement es derivarien epidèmies de malalties infeccioses i un

conflicte ambiental, i la fam originada per les armes nuclears podria provocar mil milions de morts.

La fam originada per les armes nuclears podria provocar mil milions de morts.”

DESTRUCCIÓ DE LA CAPA D'OZÓ

Una guerra nuclear provocaria una destrucció greu i prolongada de la capa d'ozó i tindria un impacte devastador sobre la salut de les persones i els animals. Els increments notables de la radiació ultraviolada farien augmentar els índexs de càncers de pell, la pèrdua de collites i la destrucció de la vida marina.

HIVERN NUCLEAR

Els climatòlegs calculen que, si s'utilitzés tot l'arsenal nuclear, s'emetrien 150 milions de tones de fum a l'estratosfera, la qual cosa donaria lloc a una reducció mundial del 45% de la precipitació i a un refredament mitjà de la superfície de -7 a -8 °C. Com a referència, el refredament mitjà mundial en el període més rigorós de l'última glaciació, fa més de 18.000 anys, va ser de -5 °C.

4 L'ARGUMENT ECONÒMIC

Les armes nuclears es queden amb fons públics que es podrien destinar a l'atenció sanitària, l'educació, les ajudes en casos de catàstrofes i altres serveis fonamentals. Es calcula que les nou nacions amb armes nuclears destinen en total 90.000 milions de dòlars l'any a mantenir i modernitzar els seus arsenals nuclears.

90.000 milions de \$ LA DESPESA ANUAL EN ARMES NUCLEARS

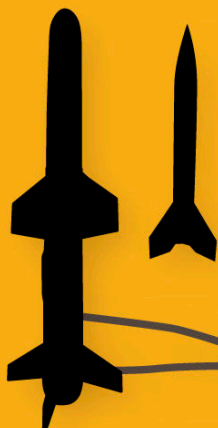
- El pressupost ordinari de l'ONU per a 45 anys
- 3/4 de la suma anual total destinada a l'ajuda al desenvolupament

Només els Estats Units gasten més de 50.000 milions de dòlars l'any, una quantitat suficient per complir els objectius de desenvolupament del mil·lenni acordats internacionalment per reduir la pobresa. El 2008 el Govern britànic va anunciar plans per substituir la seva flota antiquada de submarins nuclears Trident, una mesura que costaria als contribuents uns 76.000 milions de lliures esterlines. El jove programa d'armes nuclears de Corea del Nord ha agreujat la pobresa d'aquesta nació aïllada. Malgrat els renovats compromisos de les nacions per aconseguir un món lliure

d'armes nuclears, totes les potències nuclears continuen invertint quantitats exorbitants de diners en aquestes armes inhumanes. Els fons assignats a les iniciatives nacionals de desarmament són minúsculs en comparació, i el principal organisme de l'ONU responsable del foment de l'abolició nuclear —l'Oficina d'Affers de Desarmament— té un pressupost anual de poc més de deu milions de dòlars. En paraules del secretari general de l'ONU, Ban Ki-moon: «El món té un excés d'armes i la pau un defecte de finançament.» Ha arribat el moment de redirigir els diners cap a la satisfacció de les necessitats humanes.

LLOCS DE TREBALL SOCIALMENT ÚTILS

Segons la Confederació Internacional d'Organitzacions Sindicals, entitat associada a la ICAN, els diners destinats a les armes nuclears i el militarisme s'invertirien d'una forma molt més profitosa en la creació de llocs de treball decentes en sectors socialment útils de l'economia i en la lluita contra la pobresa mundial i el canvi climàtic. El desarmament nuclear és fonamental per a l'acció global que aspira a posar fi al conflicte i reduir les tensions internacionals. El 2010, més de sis milions de treballadors d'arreu del món van demanar als dirigents reunits a Nova York que adoptessin mesures urgents per al desarmament nuclear.

**180.000
milions de \$**
Fons per impulsar al llarg de deu
anys la modernització de l'arsenal
nuclear dels Estats Units
Font: Casa Blanca

**1,63
bilions de \$**
Despesa militar
mundial total
el 2010
Font: SIPRI

**76.000
milions de £**
Cost de la substitució
de la flota de subma-
rins nuclears de la
Gran Bretanya
Font: UK Lib Dems

**40-60
milions de \$**
Finançament anual necessari per
complir els objectius de desenvolupament del mil·lenni, entre els quals
s'inclou reduir a la meitat la pobresa
extrema per al 2015
Font: Banc Mundial

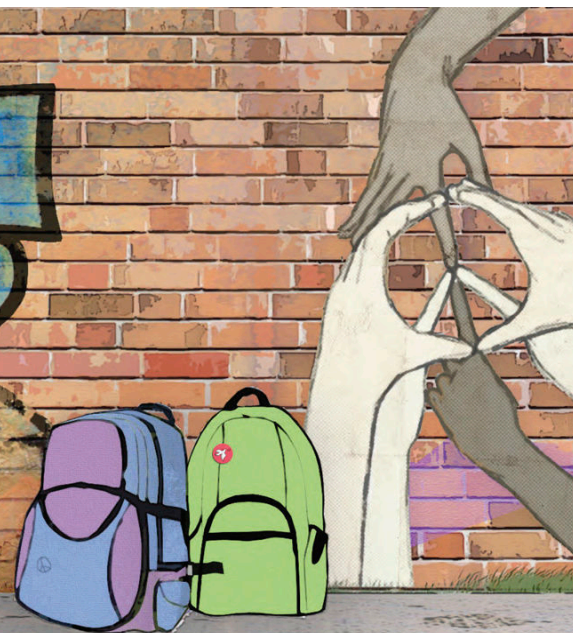
ADOPCIÓ DE MESURES

Avui estem davant d'una oportunitat històrica per alliberar el món de les armes més mortíferes que mai s'hagin creat, però aquest alliberament no s'esdevindrà de manera espontània. Tal com va dir Jody Williams, partidària de la ICAN i premi Nobel de la pau: «No podem deixar en mans dels polítics la tasca d'alliberar el planeta de les armes nuclears. La millor oportunitat que tenim d'aconseguir aquest objectiu és que la població ens aixequem i exigim el nostre dret de viure en un món sense armes nuclears.» Si col·laborem de manera eficaç i unifiquem el nostre missatge, podem crear un corrent irresistible de suport públic a l'abolició nuclear.

QUÈ POTS FER TU

- Exigir al teu govern que doni suport a les negociacions a favor d'un tractat mundial que prohibeixi les armes nuclears.
- Reunir missatges en vídeo per al projecte Million Pleas de la ICAN per alliberar el món de les armes nuclears.
- Manifestar-te enfront de les instal·lacions nuclears o els edificis governamentals a les capitals.
- Promoure l'abolició nuclear a les escoles mitjançant el recurs en línia Learn Peace de la ICAN.
- Parlar de la ICAN als teus amics, familiars i companys de treball per ajudar a consolidar aquest moviment.

EL PROGRAMA PER A LES ESCOLES

La ICAN ha posat en marxa una iniciativa d'educació pública anomenada Learn Peace, que anima els escolars a contribuir a un món sense armes nuclears. Entre les activitats d'aquest llibre de recursos figuren la celebració d'un debat simulat de les Nacions Unides sobre el desarmament nuclear, la creació d'un nou símbol de la pau que estigui a l'alçada de l'original, la realització d'una enquesta d'opinió sobre temes nuclears i un joc de rol sobre una crisi nuclear.

www.icanw.org/learn_peace

PETICIÓ A FAVOR DE L'ABOLICIÓ

En el seixanta-cinquè aniversari dels bombardejos atòmics dels Estats Units sobre Hiroshima i Nagasaki, la ICAN va posar en marxa Million Pleas, un projecte per crear la videocarta més gran del món, en què un milió de persones d'arreu del món exigeixen un tractat per abolir les armes nuclears. Visita www.millionpleas.com per penjar la teva petició en vídeo. També pots reunir «peticions» en actes o al carrer.

MILLION **pleas**.COM

CAP A L'ABOLICIÓ DE LES ARMES NUCLEARS

Fundació per la Pau

ican

international campaign
to abolish nuclear weapons

2

LA CONFERÈNCIA DE REVISIÓ DEL TRACTAT DE NO-PROLIFERACIÓ, 2010: APORTACIONS

El secretari general de l'ONU, Ban Ki-moon, va dir davant d'un miler de defensors del desarmament, un dia abans que comencés la Conferència de Revisió del Tractat de No-Proliferació del 2010, que «el desarmament nuclear no és un objectiu llunyà ni inassolible, sinó una necessitat urgent. Aquí i ara, estem decidits a assolir-lo.» En els darrers anys, dirigents de totes les tendències polítiques han expressat la seva esperança en un món lliure d'armes nuclears, entre els quals el president dels Estats Units, Barack Obama, i el president rus, Dmitri Medvedev. És autèntic, però, el compromís dels estats que disposen d'armes nuclears, i altres estats, de fer realitat l'objectiu de l'abolició nuclear?

La Conferència de Revisió del TNP, a la qual van assistir representants de gairebé tots els països del món del 3 al 28 de maig, va oferir a la comunitat internacional l'oportunitat de formular un pla d'acció ambiciós per prohibir les armes nuclears en els arsenals mundials. Quatre dels cinc estats que disposen d'armes nuclears i formen part del TNP —els Estats Units, Rússia, França i el Regne Unit—, però, es van oposar enèrgicament a tots els intents d'acordar un calendari de desarmament obligatori i, al final, només es va poder acordar un pla modest, i en gran mesura basat en intencions, per implantar la seva promesa de desarmament, que es va formular

ja fa quaranta anys.

En canvi, per primera vegada en una conferència de revisió del TNP, una àmplia majoria d'estats que no disposen d'armes nuclears va expressar el seu suport ferm a la negociació d'una convenció sobre armes nuclears —un marc jurídic general i mundial que prohibeixi i elimini les armes nuclears— en la línia de les convencions sobre armes químiques i biològiques. No obstant això, per a decepció de la societat civil, les 189 parts del TNP van ser incapaces de comprometre's a iniciar la preparació d'una convenció sobre armes nuclears. La negociació d'una convenció alteraria de dalt a baix l'estatu quo discriminatori entre els països que tenen armes nuclears i els que no en tenen perquè establiria una prohibició universal sobre les armes nuclears. Una convenció posaria en marxa el marc jurídic i institucional necessari per arribar a l'eliminació nuclear d'una manera verificable sota un control internacional eficaç.

Per bé que el text final de la Conferència de Revisió no instava els estats a negociar una convenció sobre armes nuclears, sí que esmentava dues vegades una convenció en el context del pla de cinc punts del secretari general de l'ONU sobre desarmament nuclear anunciat el 2008. Fins i tot aquestes vagues referències no avalades a una convenció van aixecar molta polseguera.

Els estats que disposen d'armes nuclears, amb l'excepció de la Xina, es van resistir a una convenció amb l'argument que ja feien prou per complir la seva obligació jurídicament vinculant de desarmar-se. Quaranta anys després que el TNP entrés en vigor, però, ens hem de plantejar seriosament si és acceptable que al món encara hi hagi més de 23.000 armes nuclears i que cap dels estats que en disposa no sembla que s'estigui preparant per a un futur sense aquestes armes.

La campanya mundial

La Campanya Internacional per a l'Abolició de les Armes Nuclears (ICAN) es va posar en marxa a l'inici del darrer cicle de revisió del TNP a Viena el 2007. El nostre objectiu ha estat reforçar el suport polític a la negociació d'una convenció sobre armes nuclears sense més dilació. Disposem d'una gran xarxa d'actives organitzacions associades a més de seixanta països, amb persones entregades de ple a la tasca d'informar la societat sobre la necessitat urgent d'alliberar el món de les armes nuclears i d'establir diàlegs amb representants dels governs, parlamentaris i alcaldes per traçar el camí cap a la seva eliminació total. A desenes de països hem exercit pressió sobre les autoritats a través dels mitjans de comunicació, de manifestacions al carrer, de trobades cara a cara i de campanyes d'enviament de cartes. La idea d'una prohibició mundial de les armes nuclears ha anat agafant volada ràpidament arreu del món gràcies a la

Partidaris d'una convenció

El Moviment dels Països No Aliats, en representació de 116 parts del TNP, va donar el seu suport ferm a una convenció en la Conferència de Revisió. Les nacions següents també van defensar una convenció en les seves declaracions:

Algèria	Liechtenstein
Àustria	Malàisia
Brasil	Marroc
Colòmbia	Mèxic
Costa Rica	Mongòlia
Cuba	Noruega
Egipte	Qatar
Filipines	Santa Seu
Iemen	Senegal
Indonèsia	Suïssa
Iran	Tailàndia
Kenya	Tunísia
Liban	Xile
Líbia	Xina

gran varietat d'iniciatives que han ajudat a promoure-la.

Al Canadà, més de 500 guardonats amb l'Ordre del Canadà, la condecoració nacional més alta, han signat una declaració de suport a una convenció sobre armes nuclears, la primera activitat d'orientació política d'aquest prestigiós grup. Al Japó, activistes socials van anar casa per casa i es van plantar als carrers per recollir més de deu milions de signatures amb una sola demanda: abolir les armes nuclears per mitjà d'una convenció. A Nova York, 15.000 manifestants van anar des de Times Square fins a les Nacions Unides el dia abans que co-

mencés la Conferència de Revisió, amb els alcaldes d'Hiroshima i Nagasaki al capdavant. Va ser una demostració massiva de solidaritat mundial per arribar a la fi immediata de l'era nuclear a partir de la negociació d'una convenció sobre armes nuclears. D'exemples d'altres grups que es van mobilitzar a diferents parts del món amb l'objectiu d'influir en el resultat de la Conferència de Revisió del TNP i propiciar el gran canvi que representa passar del control de les armes nuclears a la seva abolició, n'hi ha moltíssims.

Des que es va posar en marxa, la ICAN ha produït una sèrie de materials per a diferents públics, des de diplomàtics i polítics fins a llobbistes, militants de base i estudiants, amb l'objectiu de sensibilitzar-los sobre la necessitat d'una convenció sobre armes nuclears. Hem intentat arribar al màxim nombre possible de persones per tal de crear un moviment transformador autèntic i irresistible. La nostra crida a favor d'una convenció s'ha sentit a la ràdio i s'ha vist a les pàgines d'alguns dels diaris i les revistes més llegits del món. La ICAN va coordinar i finançar l'actualització i la publicació el 2007 d'una convenció model sobre armes nuclears, sobre la qual el secretari general de l'ONU va dir el 2008 que era «un bon punt de partida» per a les negociacions sobre una convenció.

La campanya a l'ONU

L'estratègia de la ICAN envers la Con-

ferència de Revisió del TNP va ser la d'incrementar substancialment el nombre i la diversitat de països que defensen una convenció sobre armes nuclears. Ho vam aconseguir a partir de desenes d'iniciatives nacionals i del diàleg amb diplomàtics de les missions dels governs a les Nacions Unides, tant a Nova York com a Ginebra. En els tres mesos anteriors a la conferència, vam organitzar una sèrie d'actes públics i debats informals entre els representants nacionals amb l'objectiu d'introduir directament la convenció sobre armes nuclears en l'agenda de la Conferència de Revisió del TNP per primera vegada. També vam mantenir reunions personals aproximadament amb la quarta part de totes les parts del TNP i vam mantenir al dia per carta tots els governs sobre la nostra tasca. Va ser una estratègia integral que no es va limitar a intentar exercir influència sobre els estats que disposen d'armes nuclears. És evident que, per tal que la campanya a favor d'una convenció sobre armes nuclears arribi a bon port, hem de generar una massa crítica de suport arreu del món. En aquest sentit, l'aval del secretari general de l'ONU a una convenció ha servit per reforçar el suport mundial a l'abolició de les armes nuclears.

Durant la Conferència de Revisió, la ICAN va organitzar una sèrie d'actes multitudinaris sobre la necessitat d'una convenció. El nostre lema va ser «Convenció sobre armes nuclears: ara podem». Jody Williams, partidària de la

ICAN i guardonada amb el premi Nobel de la pau pels seus esforços orientats a prohibir les mines terrestres als anys noranta, va fer una petició urgent als diplomàtics perquè es comprometessin a iniciar la negociació d'una convenció. Segons Williams, les argücies contra l'abolició nuclear —les mateixes que es van fer contra un tractat de prohibició de les mines— és possible i necessari contradir-les i superar-les. Williams va transmetre paraules d'esperança i ànim als partidaris de l'abolició: «Els governs poden canviar les seves postures en un tres i no res, sobretot en resposta a la pressió col·lectiva que exerceix la societat civil.»

L'arquebisbe Desmond Tutu també va afegir la seva veu a la campanya durant la Conferència de Revisió amb un article d'opinió al diari londinenc *The Guardian*, en què afirmava que no ens hauríem d'escoltar els escèptics que ens diuen que l'abolició nuclear és un somni impossible. «Els esforços que han permès prohibir altres classes d'armes ens

demostren que, quan existeix l'impuls polític i el suport popular és generalitzat, els obstacles que al principi poden semblar insuperables moltes vegades es poden fer caure», va escriure. «L'abolició nuclear és el desig democràtic de la població mundial, i ho ha estat des del principi de l'era atòmica.»

Durant la conferència, la ICAN també va publicar anuncis i articles diaris a *News In Review*, un butlletí d'informació publicat per l'ONG *Reaching Critical Will*, que es distribueix entre els delegats. Les nostres actualitzacions periòdiques per correu electrònic es van enviar als representants de totes les parts del TNP, així com a un gran nombre d'ONG d'arreu del món.

El camí a seguir

Malgrat que les parts del TNP van ser capaces d'adoptar un document de consens a la Conferència de Revisió, és evident que hi continuen havent grans obstacles en el camí cap a un món lliure d'armes nuclears. La vaguetat dels com-

promisos en matèria de desarmament del document final demostra la manca de voluntat existent entre els cinc estats del TNP que disposen d'armes nuclears per complir la seva antiga obligació de desarmar-se, encara que la seva retòrica pugui donar la impressió que són defensors del desarmament. Una altra preocupació és que cap dels quatre estats que disposen d'armes nuclears i que no estan adherits al TNP —Israel, l'Índia, el Pakistan i Corea del Nord— no ha mostrat interès a desmantellar el seu arsenal nuclear, i no s'ha fet cap intent real perquè participin en les negociacions multilaterals per al desarmament nuclear. Els reptes que afrontem són enormes, però també ho són les possibilitats.

La manca de progrés en el desarmament nuclear ha forçat molts governs a acceptar que hem de seguir un camí alternatiu per arribar a un món lliure d'armes nuclears. L'enfocament gradual i esglaonat per si sol s'ha demostrat infructuós, no tan sols per fer avançar el desarmament nuclear, sinó també per aturar la proliferació. El sistema actual d'apartheid nuclear —en què s'apliquen

normes diferents en funció dels estats— no es pot mantenir indefinidament. Si no canviem radicalment la nostra trajectòria, serà inevitable una major proliferació i un major ús de les armes nuclears.

Els pròxims anys poden ser la millor oportunitat que tenim per pressionar tots els estats que disposen d'armes nuclears i els seus aliats —així com desenes d'estats la seguretat dels quals depèn aparentment de les armes nuclears— per tal que adoptin passos mesurables cap a l'abolició. El fracàs de la Conferència de Revisió del TNP a l'hora d'establir un full de ruta clar per a l'eradicació total de les armes nuclears no ha de ser cap excusa per no adoptar cap mesura, sinó una empena per adoptar mesures urgents.

Aproximadament dues tercers parts dels governs s'han compromès a iniciar negociacions al voltant d'una convenció sobre armes nuclears immediatament, amb l'esperança que la darrera bomba nuclear sigui desmantellada el 2025. Hi ha qui pot pensar que aquest objectiu no s'ajusta a la realitat, però tal com ens va recordar Desmond Tutu durant la Con-

ferència de Revisió, «els sistemes i les polítiques que devaluen la vida de la població, i ens priven a tots del nostre dret a viure en pau, no solen poder aguantar la pressió exercida per una societat ben organitzada que està decidida a veure el canvi». La qüestió és: estem decidits a protagonitzar el canvi que tots volem veure al món?

Seria un disbarat esperar que els estats que disposen d'armes nuclears encapçalin les negociacions d'una convenció sobre armes nuclears, ja que tots semblen decidits a mantenir l'estatu quo. Els estats que no disposen d'armes nuclears, amb el foment actiu de la societat civil, han d'iniciar immediatament el procés per crear una norma mundial contrària a la possessió d'armes nuclears, amb l'objectiu de forçar els estats que en disposen de posar fi a la seva addicció a la bomba.

Tim Wright és coordinador del projecte de Convenció sobre Armes Nuclears per a la Campanya Internacional per a l'Abolició de les Armes Nuclears.

Principals organitzacions associades

Institut Acronym per a la Diplomàcia del Desarmament

Campanya per al Desarmament Nuclear Regne Unit

Associació Internacional d'Advocats contra les Armes Nuclears

Associació Internacional d'Advocats i Enginyers contra la Proliferació

Oficina Internacional de la Pau
Associació Internacional de Metges per a la Prevenció de la Guerra Nuclear

Confederació Internacional d'Organitzacions Sindicals

Alcaldes per la Pau
Iniciativa de les Dones Premi Nobel

Reaching Critical Will
Federació Mundial d'Associacions pro Nacions Unides

JODY WILLIAMS

Per què podem i hem d'abolir les armes nuclears ara

L'octubre del 1986, Ronald Reagan i Mikhail Gorbatsxov es van reunir a Reykjavik, Islàndia, per parlar seriosament sobre l'eliminació de les armes nuclears. Va ser un moment d'una possibilitat difícil de creure. Va ser un moment prometedor que podia haver canviat el nostre món per sempre. Va ser un moment de lideratge valent. I aquest moment es va desapropiar. Però jo, com molts i moltes altres, crec que tornem a estar en un altre moment important i prometedor, i potser podríem parlar d'un nou «moment de Reykjavik». O la «promesa de Praga».

Ara que hi tornen a haver noves possibilitats palpables, no podem ni hem de deixar passar aquest moment.”

Però, en qualsevol cas, aquest és un moment de grans possibilitats que ha d'arribar a bon port. D'ençà de les converses entre Reagan i Gorbatsxov, ja fa molts anys, el món ha seguit un rumb nuclear perillós. Hem estat testimonis de la proliferació nuclear i de l'amenaça d'un nou rearmament. Ara ens enfrontem a la possibilitat real que els materials nuclears caiguin a les mans d'agents armats no estatals que no dubtarien a utilitzar-los.

Aquestes noves realitats han estat un senyal d'alarma per al món i durant els dos darrers anys s'ha incrementat el fervor sobre les renovades possibilitats de desarmament nuclear. L'abril de l'any passat, vam escoltar la promesa de Praga d'un futur sense armes nuclears. El pas següent va ser una reunió sense precedents a les Nacions Unides el setembre passat, presidida pel president dels Estats Units, per tractar les armes nuclears. Des d'aleshores hem presenciat la conclusió satisfactòria de les negociacions d'un nou acord START entre els Estats Units i Rússia, i la signatura d'aquest tractat — també a Praga— aquest abril. Menys d'una setmana després, es van reunir a Washington, DC, 47 caps d'estat en una cimera nuclear per preparar aquesta important Conferència de Revisió del Tractat de No-Proliferació que ara està en marxa a Nova York. Acollim amb satisfacció l'augment de l'atenció que es presta a les armes nuclears i a un món sense aquestes armes de destrucció massiva inacceptables. Al cap i a la fi, les enquestes d'opinió que es van dur a terme a 21 països el 2008 van revelar que un 76% de la població d'arreu del món —incloses majories als estats nuclears— és favorable a una convenció sobre armes nuclears vinculant i verificable.

Si això no demostra als governs que tenen un mandat popular clar per co-

mençar unes negociacions serioses sense més dilació, què necessiten? Si els estats nuclears no tenen en compte la voluntat de la gran majoria de la població mundial, em preocupa què pot representar això per al nostre futur col·lectiu. Des d'Hiroshima i Nagasaki, la població d'aquest planeta ha estat sotmesa a un petit nombre de nacions que literalment tenen la nostra pròpia existència a les seves mans nuclears.

Hi ha hagut moments de gran esperança (Reykjavik) i moments de terror espantós (la crisi dels míssils a Cuba). Després de la Conferència de Revisió del TNP del 2005, el futur nuclear semblava molt negre. Ara que hi tornen a haver noves possibilitats palpables, no podem ni hem de deixar passar aquest moment. Els estats reunits a Nova York poden aprofitar aquesta oportunitat i canviar el nostre futur per sempre. Amb una visió valenta i una acció fins i tot més atrevida, la promesa de Praga es pot transformar en la realitat de l'abolició nuclear. Això no s'esdevindrà amb una

retòrica abrindada ni cap joc de mans nuclear. Això s'esdevindrà a partir d'una avaluació clara i honesta del progrés assolit i dels obstacles que encara ha de superar la implantació del Tractat de No-Proliferació. Avui, uns quaranta anys després que entrés en vigor, estan convençuts els estats —i els pobles del món que representen— que el TNP s'està aplicant i complint correctament? S'ha controlat realment la proliferació? Els estats nuclears estan treballant honestament i activament per eliminar les seves armes tal com estableix el tractat? Si no s'afronta clarament la capacitat de destrucció de l'energia nuclear, podem alliberar-nos algun dia de l'amenaça nuclear?

El 1997, amb la negociació satisfactòria del Tractat de Prohibició de les Mines i de nou el 2008 amb la Convenció sobre Bombes de Dispersió, el món es va adonar que l'eliminació total era l'única manera de garantir la no-utilització i la no-proliferació d'aquestes armes convencionals, que, per la seva

pròpia naturalesa, representaven sense cap gènere de dubte un perill massa greu per als civils. Fins i tot abans, amb la Convenció sobre Armes Químiques, els estats van admetre que l'eliminació total era l'única solució viable per a les armes de destrucció massiva. Les armes nuclears no en són l'excepció, ni s'ha de permetre que ho siguin. La societat civil i les organitzacions no governamentals saben perfectament que el viatge cap a l'abolició nuclear no serà senzill, però no podem deixar-lo per a més endavant.

Aquells que tenen el nostre destí col·lectiu a les seves mans han de respondre a la voluntat col·lectiva dels milers de milions de persones que diuen que protegeixen amb les armes nuclears que nosaltres no volem. Ha arribat l'hora que tots els governs es reunixin — amb el suport de la societat civil arreu del món — per traçar el camí cap a un futur sense armes nuclears i comencin la negociació d'un tractat ampli que en prohibeixi l'ús, la producció, la transferència i l'emmagatzematge. Ara. No d'aquí a uns anys o unes dècades.

Ara. Sempre que s'ha fet un esforç per eliminar una arma, són molts els qui s'han resistit al canvi. En alguns casos, n'hi ha que s'han mostrat favorables a «una millora de la normativa» que aclareixi l'«ús responsable» d'una arma determinada. En altres, s'ha afirmat que aquestes negociacions eren «prematures», tal com ara insisteixen alguns en relació amb una convenció sobre armes nuclears.

Els arguments contraris a la prohibició de les mines antipersones, les bombes de dispersió i les armes químiques eren enganyosos. És enganyós mantenir que és prematur negociar l'eliminació de les armes nuclears, uns artefactes d'una violència tan abjecta que semblen irreal. Els arguments enganyosos es poden i s'han de qüestionar i superar.

Els governs poden canviar les seves postures en un instant, sobretot en resposta a la pressió col·lectiva que exerceix la societat civil. Aquest canvi ja s'ha esdevingut anteriorment i es pot esdevenir ara. Es tracta de reconèixer els costos humanitaris i de generar la voluntat

política suficient.

Exigir un tractat adequat és la via normal i lògica de procedir per tal de generar la voluntat política i l'impuls necessaris per aconseguir la prohibició d'aquestes armes. Al cap i a la fi, és per això que tenim el Tractat de Prohibició Completa dels Assajos Nuclears, la Convenció sobre Bombes de Dispersió, el Tractat de Prohibició de les Mines i la Convenció sobre Armes Químiques.

Podríem començar immediatament exigint que s'eliminessin les armes nuclears a partir de la prohibició del seu ús. El Tribunal Internacional de Justícia podria declarar que el seu ús és un crim contra la humanitat. No oblidem que l'ús de les armes químiques es va prohibir abans que el tractat complet s'acabés de negociar molts anys més tard. En altres paraules, ja s'ha fet abans amb altres armes de destrucció massiva. Ara es pot tornar a fer amb les armes nuclears.

Encara que comencessin avui, les difícils i complexes negociacions per a una prohibició total de les armes nuclears requeririen temps. Encara que es negociés satisfactòriament una convenció sobre armes nuclears en un període de temps relativament curt, el procés per eliminar-les totes requeriria temps. I el món no es pot permetre el luxe de perdre gaire temps més.

Aquest nou camí el podrien traçar estats conscienciats o l'Assemblea General de l'ONU, o es podria posar en marxa aquí i ara a partir d'aquesta Conferència de Revisió del TNP. Els estats podrien

iniciar el procés de negociació d'una convenció sobre armes nuclears ara. Al cap i a la fi, és evident que no es tracta d'una idea nova. Ni tampoc del «soroll» generat per la societat civil i les organitzacions no governamentals.

Sempre que s'ha fet un esforç per eliminar un arma, són molts els que s'han resistit al canvi. És enganyós afirmar que és prematur negociar l'eliminació de les armes nuclears.”

El secretari general de l'ONU, Ban Ki-moon, va incloure una crida a una convenció sobre armes nuclears en el primer dels cinc punts que formen el seu pla sobre desarmament nuclear, en què instava tots els estats a complir la seva antiga obligació de desarmar-se. Cada any, més de 120 estats de l'Assemblea General de l'ONU voten a favor d'una resolució sobre la il·legalitat de les armes nuclears en què s'exigeix l'inici immediat de negociacions que condueixin a la ràpida celebració d'una convenció sobre armes nuclears.

L'inici d'un procés per prohibir les armes nuclears no vol dir que s'hagin de desatendre altres mesures. Durant el llarg període de negociació de la Convenció sobre Armes Químiques, per exemple, els Estats Units i Rússia també van mantenir negociacions bilaterals en

relació amb els seus grans arsenals. La preparació i la negociació d'una convenció sobre armes nuclears, a més de generar i estimular altres mesures, es podrien desenvolupar en paral·lel a la negociació i aplicació d'aquestes altres mesures.

Per acabar, haig de tornar a destacar enèrgicament que el que sembla impossible es pot esdevenir. Però caldrà una aliança mundial. Caldrà la determinació i el compromís tant dels governs com de les agències de l'ONU i la societat civil. Però es pot aconseguir. S'ha d'aconseguir. Les experiències d'anteriors convencions sobre prohibicions són instructives. La Campanya Internacional per a la Prohibició de les Mines Terrestres va superar amb escreix les nostres expectatives més optimistes. De fet, entre els meus primers viatges per promoure la campanya, vaig venir a Nova York per mirar de parlar amb els governs sobre la prohibició de les mines antipersones. Aquells dies, tenia sort si alguna persona d'una ambaixada responia les meves trucades. Semblava un món fred i implacable.

Però vam agafar una qüestió que aleshores es considerava una «utopia» i amb compromís i determinació i coratge vam generar prou pressió política arreu del món i vam aconseguir que els governs comencessin a fer passos unilaterals per afrontar el problema de les mines terrestres. Aquelles accions dels estats van aportar l'impuls necessari per crear una voluntat política suficient per tal que els governs que creien en la pro-

hibició i les organitzacions de la societat civil passessin a ser socis forts en el procés que va donar al món el Tractat de Prohibició de les Mines. Un procés molt semblant va donar lloc a la Convenció sobre Bombes de Dispersió.

Hi ha qui ha designat aquesta tasca amb el terme microdesarmament, i no sempre com un compliment. No hi ha cap mena de dubte que l'abolició de les armes nuclears és una empresa de proporcions molt més grans. Amb tot, un món sense armes nuclears no és pas un objectiu impossible. No és la utopia d'aquells que no entenen les crues realitats del món. De fet, entenem perfectament aquestes realitats, i per això volem una convenció sobre armes nuclears.

Escoltem els supervivents d'Hiroshima i Nagasaki i podem veure un horror que cap ésser humà no hauria de tornar a patir mai més. Pensem en la proliferació nuclear continuada i la por i la inestabilitat que anuncia aquesta proliferació. La possibilitat real que agents armats no estatals es facin amb armes nuclears i les utilitzin és aterridora. És evident que les seves estratègies no es basen en la «dissuasió nuclear».

Aquestes hipòtesis no són pas imaginacions de quatre pacifistes eixelebrats que contempen futurs plens d'arcs de Sant Martí i coloms de la pau mentre canten Kumbaià. Aquestes hipòtesis sorgeixen d'una anàlisi concisa i lúcida de l'actual situació nuclear al món. Són realitats summament dures que estem decidits a superar amb l'eliminació

total de l'ús, la producció, el comerç i l'emmagatzematge d'armes nuclears. La societat civil treballarà en associació oberta —tal com vam fer en els moviments per prohibir les mines terrestres i les bombes de dispersió— amb els estats que mostren un lideratge real i valent per posar en marxa sense més dilació un procés per començar la difícil tasca de negociar una convenció sobre armes nuclears.

El moment de Reykjavik es va desaprofitar, i ens va perjudicar a tots.

Jody Williams és patrocinadora de la ICAN i guanyadora del premi Nobel de la pau del 1997. Aquest discurs va ser pronunciat el divendres 7 de maig com a part de les presentacions oficials d'ONG a la Conferència de Revisió del TNP.

No podem desaprofitar la promesa dels darrers anys. No hem de desaprofitar la promesa de Praga. No ens podem permetre el luxe de perdre temps. El món no pot esperar el canvi. El canvi s'ha de produir ara. I tots i cadascun de nosaltres pot exercir un paper en la transformació de la possibilitat d'un món sense armes nuclears en una realitat. No pas en algun moment, sinó ara.

TIM WRIGHT

Campanya a favor d'una convenció sobre armes nuclears

Tot just tenia dotze anys quan es va negociar el tractat de prohibició de les mines, però recordo bé la campanya. Vaig visitar Cambodja i Laos l'any que el tractat va entrar en vigor, 1999, i vaig veure el patiment infligit per aquests artefactes inhumans. Per la societat, com també per mi, el problema humanitari era evident. Però la nostra resposta a les armes nuclears, en general, ha estat diferent. Malgrat els nobles esforços dels hibakusha, i de les víctimes dels assajos nuclears, per compartir les seves experiències, per mostrar l'horror humà causat per aquestes armes, encara creiem que el problema nuclear és sobretot un problema polític.

Parlem molt sobre les postures nuclears, sobre la teoria de la dissuasió i sobre els detalls subtils de les doctrines relatives a la utilització, idees abstractes que, al cap d'un temps, ens fan psíquicament insensibles a la «realitat humana» del problema. Per tal que la campanya a favor d'una convenció sobre les armes nuclears arribi a bon port, caldrà deslegitimar les armes nuclears i desmuntar els discursos que permeten que un petit nombre de nacions continuïn posseint-les. En aquest sentit, crec que podem aprendre moltes coses de Jody Williams i altres persones que van participar en la campanya per alliberar el món de les mines terrestres.

El diumenge 2 de maig, més de 15.000 persones ens vam manifestar pels carrers, des de Times Square fins a les Nacions Unides, el dia abans que comencés aquesta conferència de revisió. No demanàvem menys armes nuclears, ni més esforços per aturar-ne la proliferació, ni mesures més dures per combatre el terrorisme nuclear. El que demanàvem als nostres dirigents era una prohibició completa —una convenció sobre armes nuclears— per a la seva total eliminació. Així mateix, els vint milions de signatures presentades a l'ambaixador Cabactulan, el president de la conferència, també se centraven en la necessitat d'un tractat d'abolició. Però el nostre missatge va donar peu a la retòrica oficial. En el diari que es reparteix al metro d'aquí Nova York, hi havia una foto de la manifestació amb el peu següent: «Milers de persones es manifesten contra la proliferació de les armes nuclears.» No hi ha dubte que hem d'estudiar com podem transmetre el nostre missatge d'una manera més eficaç i superar l'error molt estès que aturar la proliferació de les armes nuclears equival a eliminar els riscos nuclears. Ens hem de fer sentir per sobre del discurs oficial i canviar el debat de dalt a baix.

És cert que hi ha qui professa la «visió» d'un món lliure d'armes nuclears i fins i tot està d'acord amb el raonament

que cal arribar a una prohibició, però se senten temptats de centrar l'atenció exclusivament en els anomenats estats «rebels», aquells que es consideren massa irresponsables, massa irracionals, per posseir armes nuclears. Aquest enfocament no aconseguirà res, i molt menys una prohibició. Només servirà per reforçar l'*statu quo* d'una paràlisi que posa en perill la vida, en què els estats que disposen d'armes nuclears s'aferren als seus arsenals i donen a entendre a una societat adormida que el problema és un altre. Aquesta és, sospito, l'estratègia del govern actual dels Estats Units quan diu: «No ho podem fer sols.» Ens porta a córrer el risc de tancar els ulls davant els milers de milions de dòlars que s'estan invertint, sota la presidència d'Obama, en la modernització de les forces nuclears dels Estats Units.

Així mateix, el meu propi país, Austràlia, ha suggerit al món diferents maneres de promoure l'abolició nuclear a través de la Comissió Internacional sobre la No-Proliferació i el Desarmament Nuclears, però els nostres dirigents polítics han estat massa covards per denunciar la dissuasió ampliada dels Estats Units. Per tal que la campanya a favor d'una convenció sobre armes nuclears sigui un èxit, hem de reconèixer que — per la majoria de nosaltres — el problema el tenim a casa. I també la solució.

Un darrer obstacle és superar la «mentalitat de bloqueig» que, durant almenys una dècada, ha contribuït a un tipus de dissuasió força diferent aquí a

les Nacions Unides: la dissuasió del desarmament. Creiem convenient celebrar les modestes retallades dels arsenals nord-americans i russos en virtut del nou acord START, tot i que amb prou feines promouen la nostra causa. La facilitat que tenim per alegrar-nos d'aquesta no-consecució monumental demostra que les nostres expectatives són massa baixes. Donar copets a l'esquena dels nostres dirigents no serà de gaire utilitat. Els hem de donar una gran empenta en la bona direcció.

Quan preguntem als diplomàtics que assisteixen a aquesta conferència quan podem començar les negociacions, només esperem sentir aquesta paraula: «Ara.»»

Durant els darrers tres anys, els activistes de la ICAN arreu del món han citat Jody Williams en moltes ocasions. Jody va enviar un missatge molt enèrgic per a la posada en marxa de la nostra campanya a Viena el 2007: «Alguns governs ens diuen que una convenció sobre armes nuclears és prematura i improbable. No ens els creguem. Ens van dir el mateix sobre el tractat de prohibició de les mines.» I realment és així. És possible que Jody recordi una carta publicada el 1995 per l'aleshores ministre d'Afers Exteriors australià, Gareth Evans, que avui copresideix la comissió

australianojaponesa sobre desarmament nuclear. Evans es va dirigir per escrit a l'editor del Canberra Times en les paraules següents: «Podeu considerar que les mines terrestres són certament inhumanes, però no ho són ni més ni menys que altres armes de guerra convencionals. No hi ha dubte que estaria molt bé prohibir totes les armes de guerra, però els governs tenen la responsabilitat fonamental de proporcionar seguretat i defensa a les seves nacions. És per això que la majoria de governs senzillament no acceptaran una prohibició total de les mines terrestres.»

Doncs bé, de fet, sí que la van acceptar. I també acceptaran una convenció sobre armes nuclears, però no pas sense una gran empena de la societat civil. El Sr. Evans, per cert, ara sembla tenir una visió una mica més optimista del món. Segons l'informe de la seva comissió, «no hi ha cap motiu perquè no es comencin immediatament els treballs [al voltant d'una convenció sobre armes nuclears], i amb el suport dels governs». Per això preguntem als diplomàtics pre-

sents a la sala: què esteu esperant?

M'agradaria resumir els meus quatre missatges clau. Per tal que tinguem èxit en aquest esforç mundial per aconseguir una convenció sobre armes nuclears, primer, hem de demostrar a la societat —i als governs— la «realitat humana» del problema i centrar el debat en la població i no pas en les postures. Segon, el nostre missatge ha de ser més clar. El nostre objectiu és l'eliminació total. El nostre mètode és una convenció. L'existència d'un estat amb armes nuclears responsable és una entelèquia. Tercer, no ens hem de deixar enganyar pels governs que s'espolsen de sobre la responsabilitat. Quart, hem de superar la mentalitat de bloqueig que dissuadeix de desarmar-se. Cap obstacle en el camí cap a l'abolició no és insuperable. Tenim el full de ruta. Comencem el viatge.

Finalment, m'agradaria destacar que aquesta Conferència de Revisió és tot just el començament. El dissabte 5 de juny —Dia de l'Abolició Nuclear—, una setmana després que acabi la conferència, milers de persones arreu del món

respondran al resultat que s'hagi arribat. S'han registrat accions a nombrosos països: Austràlia, els Estats Units, el Regne Unit, Sri Lanka, Noruega, Suècia, el Pakistan, l'Índia, Nova Zelanda, Itàlia, Suazilàndia, Hongria, Síria, les Filipines, Maurici, les Seychelles i Guinea, entre altres. El nostre missatge serà simple: ha arribat l'hora que tots els governs comencin a treballar en una convenció sobre armes nuclears. Hi ha un imperatiu legal. Hi ha un imperatiu moral. I es pot aconseguir. Ens ho prenem molt seriosament. I quan preguntem als diplomàtics que assisteixen a aquesta conferència quan podem començar les negociacions, només esperem sentir aquesta paraula: «Ara.»

Tim Wright treballa per a la ICAN a Nova York. El seu discurs va ser pronunciat el divendres 7 de maig, com a part d'una taula rodona amb Jody Williams, la Dra. Rebecca Johnson, el senador Douglas Roche i el Dr. Gunnar Westberg.

DESMOND TUTU

Ha arribat l'hora que els governs aboleixin les armes nuclears

Aquest any la bomba nuclear fa 65 anys, una edat adequada, segons les normes internacionals, per a la jubilació obligatòria. Tenen, però, els nostres dirigents, el coratge i el sentit comú necessaris per alliberar el planeta d'aquesta amenaça màxima? La revisió quinquennal del fràgil Tractat de No-Proliferació Nuclear, que s'està duent a terme actualment a la seu de les Nacions Unides a Nova York, posarà a prova la força del compromís dels governs amb un món lliure d'armes nuclears.

“*El camí més evident i realista cap a un món lliure d'armes nuclears és que les nacions negociïn una prohibició jurídicament vinculant.*”

Si de debò volen fer realitat aquesta visió, deixaran immediatament de girar al voltant d'una política fracassada de control de les armes nuclears, que pressuposa que aquestes armes es poden confiar a una sèrie d'estats, i se centraran en l'abolició nuclear. De la mateixa manera que hem prohibit altres tipus d'armes inhumanes i indiscriminades —des dels agents biològics i químics fins a les mines antipersones i les bombes de dispersió—, ara hem de centrar-nos en la prohibició de les armes més cruels.

Els guanys assolits fins avui en matèria de desarmament nuclear han arribat massa lentament. Encara queden més de 23.000 armes nuclears en els arsenals mundials, unes armes que generen enemistat i desconfiança entre les nacions i enfosqueixen el futur de tots nosaltres. Cap dels països que disposen d'armes nuclears no sembla pas que s'estigui preparant per a un futur sense aquests artefactes aterridors. Com que no s'han desarmat, han estimulat la proliferació nuclear i, si no alterem d'una manera radical la nostra trajectòria, continuaran desestabilitzant el planeta. Quaranta anys després que el TNP entrés en vigor, ens hem de plantejar seriosament si estem en el camí de l'abolició.

El desarmament nuclear no pot ser un dilema per als governs. Tenen una obligació moral amb els seus propis ciutadans, i amb tota la humanitat. No podem esperar un altre Hiroshima o Nagasaki abans que puguem reunir la voluntat política per prohibir aquestes armes en els arsenals mundials. En aquesta conferència de revisió del TNP els governs haurien d'acordar de llençar les seves armes nuclears a les escombraries de la història, juntament amb aquells altres mals monstruosos del nostre temps: l'esclavatge i l'apartheid.

Els escèptics ens diuen, com han fet durant molts anys, que perdem el temps

buscant el somni d'un món sense armes nuclears, perquè mai no es podrà fer realitat. Però també van ser molts els qui deien el mateix sobre la fi de l'arrelada segregació racial a Sud-àfrica i l'abolició de l'esclavatge als Estats Units. Moltes vegades tenien un interès evident en el manteniment de l'*statu quo*. Els sistemes i les polítiques que devaluen la vida humana i ens priven a tots del nostre dret a viure en pau els uns amb els altres, no solen aguantar la pressió exercida per una societat ben organitzada que està decidida a veure el canvi.

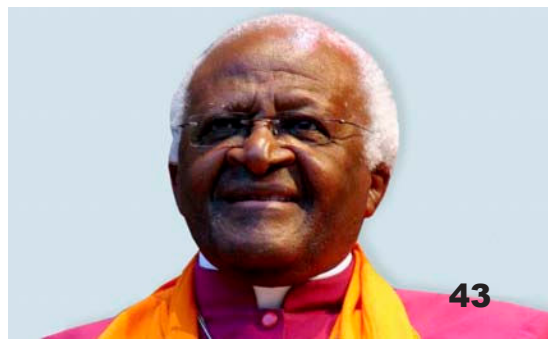
El camí més evident i realista cap a un món lliure d'armes nuclears és que les nacions negociïn una prohibició jurídicament vinculant, que inclouria un calendari per a l'eliminació i establiria un marc institucional per garantir-ne el compliment. Dues tercers parts de tots els governs han exigint aquest tractat, conegut com a convenció sobre armes nuclears, i el secretari general de l'ONU, Ban Ki-moon, ha expressat el seu suport a aquesta idea. Tan sols els estats que tenen armes nuclears i els membres de l'OTAN frenen la iniciativa.

Les iniciatives per prohibir altres classes d'armes que van arribar a bon port demostren que, quan hi ha una empena política i un suport públic generalitzat, els obstacles que al principi poden semblar insuperables sovint es poden fer caure. L'abolició nuclear és el desig democràtic de la població mundial, i ha estat el nostre objectiu gairebé des del principi de l'era atòmica. Junts, tenim

la capacitat de decidir que l'era nuclear acabi en una explosió o en una celebració mundial.

El darrer abril, a la capital txeca de Praga, el president Barack Obama va anunciar que els Estats Units buscarien la pau i la seguretat d'un món sense armes nuclears, però va alertar que probablement no veuria en vida l'eliminació dels arsenals. Sóc trenta anys més gran que el president dels Estats Units, però tinc la confiança que tots dos viurem per veure el dia que la darrera arma nuclear sigui desmantellada. Només cal que pensem al marge de la bomba.

L'arquebisbe Desmond Tutu és patrocinador de la ICAN. Aquest article es va publicar per primer cop al diari britànic The Guardian el 22 de maig i es va tornar a publicar en altres diaris.

DRA. REBECCA JOHNSON

Veure-hi a través de la boira per arribar a dalt de tot

En el seu segon article per al Wall Street Journal del gener del 2008, Henry Kissinger, George Shultz, Sam Nunn i William Perry comparen l'objectiu d'un món lliure d'armes nuclears amb «el cim d'una muntanya molt alta». El consideren una fita desitjable i reconeixen la necessitat d'anar escalant, perquè comporta molts perills quedar-nos on ens trobem o, encara pitjor, retrocedir i caure en el caos de la proliferació. Per ells, però, tant l'objectiu com la ruta per arribar-hi no es veuen. Acceptem que els perills d'aferrar-se a l'*statu quo* són molt més grans que els obstacles d'escalar cap al desarmament, però creiem que la humanitat està més a prop d'arribar al cim del que creuen els protagonistes de la guerra freda.

De fet, estem tan segurs que podem arribar a veure un món lliure d'armes nuclears que ens podem imaginar al cim, mirant el camí recorregut i adonant-nos que les dificultats, per bé que formidables, es van superar amb persistència, imaginació per solucionar els problemes i flexibilitat per trobar vies diferents quan els camins que seguïem quedaven obstruïts. Hi ha vies millors que seguir les fases heretades de l'antic mapa de la guerra freda, basat en el control d'armes i la no-prolifерació desvinculats del desarmament. L'entorn de seguretat està canviant, les boires de la guerra freda comencen a esvair-se i hauríem

de reconèixer que el 2010 vam arribar a un punt que ens donarà una posició avantatjosa per estudiar les opcions i determinar la ruta òptima per arribar a l'objectiu en condicions segures i sense córrer riscos.

En qualsevol viatge com aquest, és probable que trobem obstacles i perills pel camí. La creença que les armes nuclears serveixen per dissuadir és un dels primers obstacles que podem trobar. Per tant, cal adoptar immediatament mesures importants com ara reduir el paper i el valor que les doctrines militars i les polítiques de seguretat atorguen a les armes nuclears. Ens és d'ajuda saber que un món sense armes nuclears ha de ser un lloc més segur que el que ara habitem, entre altres raons perquè un sol error amb les armes nuclears podria ser catastròfic. Som humans i cometem errors, tant si som militars com si som dirigents polítics, com si som gent normal i corrent.

Les armes nuclears van sorgir del segle més sanguinari de la història de la humanitat, durant el qual gairebé tots els racons del planeta van patir guerres provocades pel nacionalisme, l'afany per obtenir recursos o terres, i el temor o l'odi a altres pobles. Aquests conflictes sovint s'han emmarcat en l'enfrontament de religions o cultures. S'han dut a terme amb idees distorsionades de poder i el model masclista de la guerra, alimentats

pels fabricants d'armes i els partidaris de les pistoles, les bombes i armes destructives de tota mena. L'abolició de les armes nuclears per si sola no podrà solucionar aquests problemes: la seguretat de la població també requereix que reduïm la dependència d'altres armes.

Ens hem d'allunyar dels antics models d'enfocaments agressius de la seguretat nacional per crear millors eines per a la seguretat col·lectiva de la humanitat, com ara mitjans de «força suau» de participació humanitària cooperativa. La solució d'aquests problemes endèmics de seguretat, que han esquitxat la història de la humanitat, no pot ni ha de ser una condició indispensable per al desarmament nuclear. Tal com va dir el president dels Estats Units John F. Kennedy a l'Assemblea General de l'ONU el 1961, simplement no és creïble «mantenir que el desarmament ha d'esperar que es resolguin tots els litigis» o que «la recerca del desarmament és un signe de debilitat». Al mateix temps, és evident que la solució dels problemes polítics, tècnics i de seguretat que comporta l'abolició de les armes nuclears serà més difícil si alguns països intenten controlar, gestionar o aterrir-ne d'altres amb tecnologies espacials o arsenals convencionals amb capacitat de destrucció massiva. Amb freqüència els governs acorden prohibir una arma només quan ja han creat un artefacte que fa la mateixa funció militar d'una manera més barata, destructiva o eficient.

Qüestionar i superar una mentalitat com aquesta haurà de formar part del procés de negociació, però, si ajornem l'eliminació de les armes nuclears fins que el món hagi assolit un llindar ideal de pau i estabilitat, no tindrem ni desarmament ni seguretat. Si ara posem fil a l'agulla i eradiquem aquestes armes singularment potents, indiscriminades i inhumanes, altres canvis inevitablement formaran part del procés. El món lliure d'armes nuclears no serà igual al món d'avui sense les armes atòmiques. L'abolició de la guerra és un cim encara més alt i per arribar-hi la raça humana haurà d'escalar molt més, però almenys haurem arribat al punt en què s'evitarà una catàstrofe radioactiva i serem capaços de fer camins que ens portin a la reducció del conflicte i la potenciació de la seguretat humana, que inclou fer front al canvi climàtic i evitar el desastre ambiental. Un món sense armes nuclears serà un bon camp base per continuar l'ascensió.

Tal com us dirà qualsevol escalador, el destí i el viatge són igual d'importants. “

Així és com hem d'entendre el mandat suprem de l'article VI de prendre mesures per a un desarmament general i complet: no pas que hi ha d'haver un desarmament mundial complet abans que es puguin eliminar els arsenals nu-

clears, com semblen afirmar alguns dels estats que posseeixen armes nuclears, sinó que en avançar cap a l'abolició de les armes nuclears hem de fer front a les causes de la inestabilitat i la inseguretat, com ara la força militar coercitiva i la possessió, el tràfic i l'ús d'altres tipus d'armes. Les negociacions sobre la reducció i l'eliminació dels arsenals nuclears no tenen caràcter discrecional; són una exigència de l'article VI, que disposa que les negociacions s'han de dur a terme de bona fe i d'acord amb el dret internacional. I s'han de culminar, tal com ha aconsellat per unanimitat el Tribunal Internacional de Justícia.

Tal com us dirà qualsevol escalador, el destí i el viatge són igual d'importants. El desarmament nuclear és alhora un destí i un procés, i un tractat multilateral —una mena de convenció marc o general sobre armes nuclears que codifiqui en el dret i en la pràctica tant la prohibició de l'adquisició i l'ús d'armes nuclears com també l'eliminació segura i sense riscos dels arsenals existents— presenta aquests dos aspectes. Per dirigir-nos cap al destí correcte caldrà prestar molta atenció a la verificació del desmantellament i l'eliminació de les ogives existents i els sistemes vectors i garantir que els materials fissils i altres components s'eliminen o s'emmagatzemen de tal manera que en el futur no es puguin robar, recuperar o utilitzar per fer armes. Tot això s'ha de fer de tal manera que es minimitzin els perills per al medi ambient i la nostra salut, i es doni confiança

davant la possibilitat d'engany, fuga i la capacitat d'adquirir armes nuclears per part d'agents o governs terroristes en el futur.

En la reunió del comitè preparatori del 2009 d'aquesta Conferència de Revisió, us vam recomanar que una convenció sobre armes nuclears negociada de bona fe per la comunitat internacional és «necessària per arribar al món lliure d'armes nuclears previst pel TNP». La conclusió d'un tractat com aquest continua sent l'objectiu central, i un punt de trobada clau, de la majoria d'ONG internacionals que treballen en aquest camp, i ens complau informar-vos avui que el suport a una convenció com aquesta està creixent arreu del món. I també us agraïm que hagueu vingut a aquesta conferència preparats per debatre els pros i els contres d'un marc integral per al desarmament nuclear i per iniciar —junt amb els vostres ciutadans i la societat civil internacional— aquesta ascensió difícil però necessària fins al cim de la muntanya.

Tal com va dir el secretari general de l'ONU, Ban Ki-moon, la convenció tipus sobre armes nuclears que us vam presentar el 2007 és «un bon punt de partida». Aquesta versió, iniciada ara fa més de 15 anys per científics, advocats i altres professionals de la societat civil, es va elaborar com un recurs, sabent que, un cop comencessin les negociacions reals, el resultat multilateral podria ser força diferent. La història recent relacionada amb l'elaboració de

tractats demostra que la participació de la societat civil serà essencial per a l'èxit d'aquestes negociacions: estem preparats per ajudar-vos amb els nostres coneixements i la nostra experiència, i per animar-vos quan el camí es compliqui. La versió model de les ONG del 1997, actualitzada i publicada amb el títol de *Securing Our Survival* el 2007, proporciona una visió de conjunt minuciosa sobre les qüestions que seran d'ajuda a mesura que s'abordin en les negociacions reals, una visió que, a més, convida a la reflexió.

El repte que avui tenim davant és començar aquest procés per assolir «la pau i la seguretat d'un món sense armes nuclears» que han defensat el president Obama i molts altres. Una de les vies és que un grup de nacions i experts representatius es reunixin i preparin els mitjans pràctics i diplomàtics per preparar el terreny per a la negociació d'una convenció sobre armes nuclears.

Aquests debats preliminars ajudaran a avaluar els pros i els contres dels actuals fòrums de negociació i altres opcions per convocar negociacions. A continuació caldria desenvolupar un procés accelerat, amb preparatius estructurats per atraure tots els estats que disposen d'armes nuclears —tant els que no formen part del TNP com el PS— cap a les negociacions al més aviat millor.

De vegades —com quan es van negociar el Tractat de Prohibició Parcial dels Assajos Nuclears, el Tractat de Prohibició Completa dels Assajos Nu-

clears i fins i tot el TNP— és necessari començar sense esperar tots els estats pertinents. L'experiència indica que, un cop s'inicia el procés, la majoria dels estats, si no tots, que s'hi negaven decideixen unir-se a les negociacions abans que s'acabin. Un cop el tractat està signat —fins i tot abans que entri en vigor— el seu impacte normatiu i jurídic obligarà tothom, tant si s'hi ha adherit formalment com si no. Per bé que els estats que no disposen d'armes nuclears seran sens dubte els primers que encapçalaran el procés, esperem que un o més dels estats que disposen d'armes nuclears facin cas de les advertències i s'uneixin al grup impulsor en un estadi inicial del procés.

El president Obama ha dit que vol oferir aquest lideratge i nosaltres continuem esperant que la Gran Bretanya decideixi abandonar el car error que suposa substituir el Trident, per a la qual cosa el Regne Unit ha de confiar en els Estats Units, complir el seu compromís de ser un «laboratori de desarmament» i posar les seves capacitats i els seus coneixements al servei d'un món lliure d'armes nuclears. La Xina, l'Índia i el

Pakistan han votat a favor d'una convenció sobre armes nuclears a l'Assemblea General, per això també mirem cap a aquests països per comprovar que, a més de fer declaracions, passen a l'acció.

A jutjar per les seves doctrines nuclears i les seves declaracions, França i Rússia actualment semblen ser els que tenen menys probabilitats d'unir-se al grup capdavanter, però no hem d'oblidar que els presidents rus i francès van ser els primers a declarar la moratòria sobre els assajos nuclears el 1991 i el 1992, amb la qual cosa van preparar el terreny per a les negociacions del TPCAN. Pel que fa a Israel, un Orient Mitjà lliure d'armes nuclears redundaria en benefici d'aquella part conflictiva del nostre planeta, i treballar per assolir aquest objectiu regional ens beneficiaria a tots perquè també treballem per un món lliure d'armes nuclears.

En la història, moltes vegades un xoc, una crisi o un fet polític important ha proporcionat el punt de partida per al canvi. La crisi dels míssils de Cuba del 1962, per exemple, va empènyer els Estats Units, la Unió Soviètica i la

Gran Bretanya a concloure un tractat de prohibició parcial d'assajos nuclears i va preparar el terreny per al TNP. Sens dubte, l'ús d'una arma nuclear en alguna part del món seria un xoc terrible i, si no degenerés en una guerra nuclear, podria donar lloc ràpidament al desarmament global, però el cost per a les víctimes i per al món seria espantós. Seria molt millor crear avui mateix un canvi polític responsable, abans no es produeixi un ús o un accident amb armes nuclears. És possible que hi hagi diferents vies per arribar al cim de la muntanya. En alguna fase, però, hauran de convergir en un pont sòlid per a les negociacions. Aquest pont ja l'està construint la societat civil i un nombre cada cop més gran de governs. Si fem cas dels supervivents hibakusha i dels científics i els metges que han estudiat els efectes de les explosions d'armes nuclears, és evident que —independentment de la justificació, la provocació o la intencionalitat— el dret ha de considerar que els atacs amb armes nuclears i les amenaces d'utilitzar-les són crims de guerra i crims contra la humanitat. La dissuasió de l'agressió és un objectiu de seguretat legítim, però una política de dissuasió construïda al voltant d'una arma tan devastadora és indefensable.

Els articles d'opinió dels quatre líders de la guerra freda van canviar les regles del joc i van fer respectable la defensa del desarmament nuclear. Però des d'on es troben actualment, pensen que el cim està massa lluny i no es pot veure.

Si avancessin una mica, en la direcció de reduir la funció i el valor que es dona a les armes nuclears com a factor de dissuasió, podrien veure que allò que pensaven que eren núvols que amagaven un cim llunyà no eren més que una capa de la boira de la guerra freda que gira al seu voltant i enfosqueix la realitat.

Han d'avançar una mica més per arribar al pont que devaluarà les armes nuclears i proporcionarà una passarel·la cap a l'abolició nuclear. Des de la nostra talaia, ja sobre el pont, la societat civil us pot mostrar els punts de suport jurídics i polítics que us ajudaran a deixar enrere la boira i arribar a aquest pont, des d'on l'objectiu d'un tractat sòlid i ampli sobre armes nuclears es pot veure amb tota claredat.

No subestimem les dificultats que trobarem pel camí i no podem predir exactament quan hi arribarem, ja que hi haurà molts problemes polítics, tècnics, de verificació i d'aplicació. El compromís i la confiança en la nostra capacitat per arribar al destí d'un món lliure d'armes nuclears abans que es faci de nit són essencials. Per començar el treball preparatori per a una convenció sobre armes nuclears caldrà que els governs valents, els representants electes i els ciutadans emprenguin iniciatives individuals i col·lectives que accelerin el viatge i treguin els obstacles del camí.

Entre els primers passos que s'hauran de fer, figuren eliminar la dependència nuclear de les doctrines de la dissuasió i adoptar mesures per universalitzar el

reconeixement jurídic que qualsevol ús de les armes nuclears comporta una violació del dret internacional. La nostra ruta, el nostre calendari i fins i tot la supervivència de la humanitat dependran del compromís que puguem assumir ara per fer aquest viatge i de l'ajuda que ens puguem donar. Aquesta Conferència de Revisió del TNP s'ha de posar d'acord sobre el destí del tractat i ha de posar en marxa el procés preparatori i els plans per arribar-hi al més aviat i humanament possible.

Aquest discurs va ser preparat per la Dra. Rebecca Johnson (vicepresidenta de la ICAN i directora executiva de l'Institut Acronym per a la Diplomàcia del Desarmament) i John Loretz (director de programes de Metges Internacionals per a la Prevenció de la Guerra Nuclear), amb la col·laboració de Juergen Scheffran, Peter Weiss, John Burroughs (Associació Internacional d'Advocats contra les Armes Nuclears), Regina Hagen (Xarxa Internacional d'Enginyers i Científics contra la Proliferació) i Alice Slater (Fundació per a la Pau en l'Era Nuclear). Va ser pronunciat el divendres 7 de maig com a declaració de les ONG. També es van pronunciar altres declaracions sobre una sèrie de temes que es poden consultar al lloc web de Reaching Critical Will (www.reachingcriticalwill.org).

En general, el Tractat de No-Proliferaçió es considera la pedra angular de l'actual règim de no-proliferaçió, i l'article VI del tractat obliga els estats part a celebrar negociacions de bona fe per al desarmament nuclear. El 1996 el Tribunal Internacional de Justícia, en el seu dictamen consultiu sobre la legalitat de l'amenaça o la utilització d'armes nuclears, va afirmar que tots els estats tenen l'obligació de concloure aquestes negociacions sota un control internacional estricte i eficaç.

Cada any des que es va emetre el dictamen consultiu, aproximadament dues tercers parts de tots els estats membres de les Nacions Unides han votat a favor d'una resolució de l'Assemblea General titulada «Seguiment del dictamen consultiu del TIJ sobre la legalitat de l'amenaça o la utilització d'armes nuclears». Aquesta resolució insta els estats a complir immediatament la seva obligació en virtut de l'article VI del TNP d'iniciar negociacions que condueixin a la ràpida conclusió d'una convenció sobre armes nuclears que prohibeixi el desenvolupament, la producció, els assajos, el desplegament, l'emmagatzematge, la transferència, l'amenaça o la utilització d'armes nuclears i de disposar la seva eliminació.

La negociació d'una convenció sobre armes nuclears, o un marc d'acords que es reforcin mútuament, és el primer

punt del pla de cinc punts anunciat pel secretari general de l'ONU, Ban Ki-moon, el 2008.

Funcionament

Una convenció sobre armes nuclears establiria un marc global per a l'eliminació completa de les armes nuclears en un termini concret i garantiria el manteniment d'un món lliure d'armes nuclears. Seria una manera eficaç d'aplicar el TNP, ja que combinaria mesures de no-proliferaçió amb mesures de desarmament. El TNP per si sol no basta per arribar a un món lliure d'armes nuclears, per això s'han negociat tractats multilaterals, com ara el Tractat de Prohibició Completa dels Assajos Nuclears, després que entrés en vigor. Una convenció sobre armes nuclears ajudaria a incorporar a la negociació els estats que actualment no són part del TNP.

La convenció prohibiria el desenvolupament, els assajos, la producció, l'emmagatzematge, la transferència, la utilització i l'amenaça d'utilització d'armes nuclears, prohibiria la producció de materials fissils per fabricar armes i exigiria que els sistemes vectors es destruïssin o es reconvertissin de tal manera que no es poguessin utilitzar amb armes nuclears. Els estats part estarien obligats a declarar totes les armes nuclears, el material nuclear, les instal·lacions nuclears i els sistemes vectors d'armes

nuclears que posseeixen o controlen. A continuació se'ls exigiria que destruïssin els seus arsenals nuclears d'acord amb una sèrie de fases, per exemple: deixar d'aplicar a les armes el nivell de gran alerta; replegar les armes; treure les ogives dels seus sistemes vectors; desactivar les ogives extraient i inutilitzant les cambres; i posar tot el material fissil sota control internacional.

És probable que, en les fases inicials de l'aplicació de la convenció, els Estats Units i Rússia, que posseeixen aproximadament el 96% de totes les armes nuclears del món, haguessin de fer les retallades més profundes. Es crearia un sistema internacional de vigilància per verificar el compliment de la convenció sobre armes nuclears, per exemple, per mitjà de declaracions i informes dels estats, inspeccions ordinàries, inspeccions per sorpresa, sensors in situ, fotografies per satèl·lit, mostreig per radionúclids i denúncies de ciutadans. La convenció també podria contenir proteccions per a les persones que denunciessin les violacions, com ara el dret d'asil.

Els estats part estarien obligats a adoptar totes les mesures legislatives necessàries per complir les seves obligacions en virtut de la convenció sobre armes nuclears, i potser també a crear una autoritat nacional que vetllés pel compliment. Es crearia una agència internacional per garantir que tots els estats apliquen la convenció. A diferència de l'Agència Internacional de l'Energia Atòmica, no s'encarregaria de promoure

l'energia nuclear. Entre els seus objectius principals figurarien el confinament i la vigilància de tots els materials, equips i instal·lacions que poguessin contribuir al desenvolupament, la producció o el manteniment d'armes nuclears.

Un enfocament global

El nombre d'estats que exigeixen una convenció sobre armes nuclears ha crescut considerablement en els darrers anys. Aquest augment es deu sobretot a la insatisfacció entre els estats que no disposen d'armes nuclears pel ritme de progrés cap al desarmament amb l'actual procés gradual. Les comissions influents com ara la Comissió sobre Armes de Destrucció Massiva el 2006 i la Comissió Internacional sobre la No-Proliferació i el Desarmament Nuclears el 2009 han exigint un enfocament global. És improbable que les mesures concretes per al desarmament, com ara la negociació d'un tractat sobre material fissil o l'entrada en vigor del Tractat de Prohibició Completa dels Assajos Nuclears, tinguin per si soles un efecte real si no formen part d'un procés global que miri de devaluar el paper de les armes nuclears en les doctrines de seguretat.

La gran majoria de les organitzacions no governamentals que treballen en el camp de la no-prolifерació i el desarmament nuclears també donen suport a les negociacions d'una convenció sobre armes nuclears. La ICAN es va iniciar el 2007 amb el propòsit específic de promoure l'inici de les negociacions. La

societat en general també està majoritàriament a favor d'una convenció sobre armes nuclears, i les enquestes d'opinió que es van dur a terme a 21 països el 2008 demostren que un 76% de la població mundial s'alegraria que el seu govern col·laborés amb altres governs per assolir un acord vinculant per prohibir les armes nuclears d'acord amb un calendari.

Tenim l'oportunitat de posar en marxa sense més dilació un procés per a una convenció sobre armes nuclears. Ja s'ha progressat en altres aspectes del pla de cinc punts del secretari general de l'ONU, per exemple la represa de negociacions bilaterals entre els Estats Units i Rússia, el debat al Consell de Seguretat de l'ONU sobre el desarmament nuclear, un acord per començar a treballar en un tractat sobre materials fissils i l'entrada en vigor de les zones lliures d'armes nuclears a l'Àfrica i l'Àsia central. Ara els estats s'haurien de començar a centrar a atendre la demanda d'una convenció sobre armes nuclears, amb el suport d'un sòlid sistema de verificació.

Tot i que és possible que alguns estats que disposen d'armes nuclears encara no estiguin preparats per començar unes negociacions reals al voltant d'una convenció sobre armes nuclears, això no hauria d'impedir que aquests i altres estats comencin els treballs preparatoris d'una convenció, com ara l'exploració dels aspectes jurídics, tècnics, institucionals i polítics necessaris per assolir un món lliure d'armes nuclears i mantenir-

lo. Els estats haurien de començar a pensar en mètodes possibles per verificar una convenció i garantir que hi haurà prou confiança en el compliment. Aquests treballs preparatoris ajudarien a preparar el terreny per a les negociacions reals i forjarien el compromís polític per a una convenció.

CAP A L'ABOLICIÓ DE LES ARMES NUCLEARS

Fundació per la Pau

3

10 ARGUMENTS A FAVOR D'UNA CONVENCIO SOBRE LES ARMES NUCLEARS

DEU ARGUMENTS A FAVOR D'UNA CONVENCIÓ SOBRE ARMES NUCLEARS

---

1 L'enfocament gradual del desarmament nuclear ha resultat insuficient

Ha arribat l'hora de deixar enrere el control de les armes nuclears i començar un procés d'abolició nuclear. Durant les darreres quatre dècades, el Tractat de No-Proliferació ha ajudat a evitar la proliferació incontrolada d'armes nuclears, però els governs hauran de negociar un marc jurídic complementari per tal d'eliminar-les totes. L'amenaça cons-

tant de la proliferació nuclear està molt lligada al fet que els estats que disposen d'armes nuclears no hagin respectat la seva obligació derivada de l'article VI del TNP d'assolir el desarmament nuclear. Una convenció sobre armes nuclears es basaria en el TNP i consolidaria els mecanismes necessaris per permetre l'eliminació completa de les armes nuclears sota un control internacional eficaç.

---

2 Una convenció sobre armes nuclears ajudaria a aplicar l'article VI

L'article VI del TNP exigeix als estats part que celebrin negociacions de bona fe per al desarmament nuclear. La negociació d'una convenció sobre armes nuclears és el mitjà més evident i realista per tal que els estats compleixin aquesta obligació. Una convenció reforçaria el TNP de la mateixa manera que l'han

reforçat altres instruments, com ara el Tractat de Prohibició Completa dels Assajos Nuclears. Afavoriria la missió d'implantar el TNP en lloc de desviar-nos-en. Si el TNP es considera la pedra angular del règim de no-proliferació nuclear, una convenció sobre armes nuclears seria el colofó que permetria la plena realització de la promesa bàsica del TNP: un món lliure d'armes nuclears.

---

3 El suport a una convenció sobre armes nuclears és majoritari

El 2009, 124 estats van votar a favor d'una resolució de l'Assemblea General de les Nacions Unides que exigia l'inici immediat de negociacions per arribar a una convenció sobre armes nuclears. El secretari general de l'ONU ha incorporat l'estudi d'una convenció o un marc d'acords com a primer punt del seu

pla d'acció de cinc punts en matèria de desarmament nuclear. La majoria de les organitzacions de la societat civil que treballen en el desarmament nuclear han adoptat la convenció com un dels seus objectius principals, i les enquestes d'opinió dutes a terme a 21 països demostren que, de mitjana, el 76% de la població dóna suport de forma global a l'abolició de les armes nuclears per mitjà d'un tractat ampli i verificable.

4 Existeix l'obligació jurídica de negociar i d'arribar a l'abolició nuclear

El 1996, el Tribunal Internacional de Justícia va afirmar que tots els estats, entre els quals també aquells que no són part del TNP, tenen l'obligació jurídica de celebrar negociacions per al desarmament nuclear i aconseguir l'eliminació total de les armes nuclears. Com qualsevol altra obligació jurídica, s'ha de

complir en un termini raonable i no es pot ajornar indefinidament. A més, el tribunal va considerar que el desarmament nuclear s'ha de produir sota un control internacional estricte i eficaç, i va desvincular l'obligació de desarmament nuclear, derivada de l'article VI, de l'objectiu de desmilitarització completa, de manera que el compliment del primer objectiu no ha d'esperar el segon.

---

5 Una convenció superaria la divisió entre desarmament i no-prolifерació

En els darrers anys, el debat sobre les armes nuclears que s'ha mantingut en els fòrums multilaterals s'ha caracteritzat per la divisió entre aquells estats que defensen enèrgicament mesures per evitar una major proliferació de les armes nuclears i aquells que exigeixen mesures concretes en matèria de desarmament

nuclear. El resultat ha estat, en paraules de l'exsecretari general de l'ONU, Kofi Annan, una «paràlisi mútua assegurada». El procés de negociació d'una convenció sobre armes nuclears ajudaria a superar aquestes diferències tractant simultàniament la no-prolifерació i el desarmament. I ho faria a partir d'un enfocament abolicionista.

---

6 Una convenció facilitaria la participació d'estats que no formen part del TNP

Les obligacions generals contingudes en una convenció sobre armes nuclears s'aplicarien indistintament a totes les parts. En aquest sentit, es diferenciaria del TNP, que estableix normes diferents per als cinc estats que van fer assajos amb armes nuclears abans del 1967. L'enfocament de la convenció permetria

la participació dels estats que actualment no formen part del TNP. L'Índia, el Pakistan i Corea del Nord han expressat el seu suport a una convenció sobre armes nuclears a l'Assemblea General de l'ONU. L'enfocament comú d'exigir l'adhesió immediata d'aquests estats al TNP com a estats que no tenen armes nuclears té menys probabilitats de fomentar la seva participació real.

7 Una convenció és compatible amb el foment de mesures intermèdies

La cerca d'una convenció sobre armes nuclears seria coherent amb la promoció continuada de mesures intermèdies per al desarmament nuclear, com ara l'entrada en vigor del Tractat de Prohibició Completa dels Assajos Nuclears, la negociació d'un tractat relatiu als materials fissils i la celebració de nous tractats bilaterals de reducció d'armes entre els

Estats Units i Rússia. Una convenció complementaria aquests objectius, en lloc de substituir-los, ja que les negociacions tindrien lloc simultàniament. En altres paraules, la implantació de mesures intermèdies no s'hauria de veure com un requisit per al començament de les negociacions sobre una convenció. Ni els estats no han d'abandonar aquestes iniciatives en favor de l'enfocament d'una convenció.

---

8 Una convenció ajudaria a fomentar la confiança entre nacions

Una convenció sobre armes nuclears promouria una major responsabilitat en el procés de desarmament perquè crearia els sistemes necessaris per verificar l'eliminació completa de les armes nuclears. Es posaria en marxa un sistema internacional de vigilància per garantir el compliment per mitjà de declaracions

dels estats, inspeccions ordinàries i per sorpresa, sensors *in situ*, fotografies per satèl·lit, mostreig de radionúclids i denúncies de ciutadans. A més, una agència específica s'encarregaria de promoure l'aplicació de la convenció. Entre els seus objectius figurarien la contenció i la vigilància de tots els materials, equips i instal·lacions que podrien afavorir el desenvolupament o el manteniment d'armes nuclears.

---

9 S'han negociat convencions per prohibir altres categories d'armes

S'han negociat tractats amplis per prohibir altres categories d'armes, des de les armes biològiques i químiques a les mines antipersones i les bombes de dispersió. Les armes nuclears són les úniques «armes de destrucció massiva» que encara no s'han prohibit, malgrat que el seu poder destructiu supera el

de qualsevol altra. Les organitzacions no governamentals reconeixen que la negociació d'una convenció sobre armes nuclears probablement serà un procés molt difícil que podria durar molts anys. Però una convenció és possible, necessària i cada cop més urgent. No hi ha res que impedeixi l'inici immediat dels treballs exploratoris, amb el suport dels estats que disposen d'armes nuclears o sense.

10 El clima polític és l'ideali per desenvolupar immediatament un tractat d'abolició

En els darrers anys, els dirigents de molts dels estats que disposen d'armes nuclears —entre els quals els Estats Units i Rússia, que posseeixen junts el 96% de totes les armes nuclears— s'han mostrat favorables a la visió d'un món lliure d'armes nuclears. No obstant

això, sense un full de ruta clar cap a l'eliminació total, és improbable que aquesta «visió» es pugui materialitzar en un futur immediat. Els governs han d'aprofitar aquesta oportunitat històrica per fomentar el desarmament nuclear acceptant de posar-se a treballar sense més dilació en una convenció sobre armes nuclears jurídicament vinculant, irreversible i verificable que prohibeixi i elimini totes les armes nuclears.

CAP A L'ABOLICIÓ DE LES ARMES NUCLEARS

Fundació per la Pau

CRÈDITS

Text original

ICAN (International Campaign to Abolish Nuclear Weapons)

Edició catalana

Fundació per la Pau

Traducció

Marc Alba

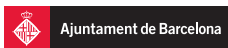
Maquetació

Toni Viader

Coordinació

Lourdes Vergés

Aquesta publicació ha estat possible gràcies al suport de:

La Fundació per la Pau és una ONG nascuda el 1983 que treballa per un món en pau.

A través d'una opinió pública cada cop més informada i activa, impulsa aquells canvis culturals i estructurals que facin possible l'eradicació de la violència com a forma de relació entre les persones i pobles.

Fundació per la Pau

c/ Casp, 31, 1n 1a A - 08010 Barcelona

Telèfon: 93 302 51 29 Fax: 93 301 75 62

info@fundacioperlapau.org

www.fundacioperlapau.org